

**HATAY İLİ SAMANDAĞ İLÇESİ
İĞNE OYALARININ İNCELENMESİ**

ELMAS AYDIN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
NAKIŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MAYIS 2015

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Elmas

Soyadı: Aydın

Bölümü: El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı / Nakış Eğitimi Bilim Dalı

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Hatay İli Samandağ İlçesi İğne Oyalarının İncelenmesi

İngilizce Adı: Samandağı District Of HatayA Research On Point Laces

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Elmas AYDIN

İmza:

Jüri onay sayfası

Elmas Aydın tarafından hazırlanan “Hatay İli Samandağ İlçesi İğne Oyalarının İncelenmesi ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Nursel BAYKASOĞLU

Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi

İkinci Danışman : Prof. Dr. Güzin SUBAŞI

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Başkan: Prof. Dr. Feriha AKPINARLI

Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi

Üye: Yrd. Doç. Dr. Hülya KASAPLI

Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi

Üye: Yrd. Doç. Huriye ÇIRAKOĞLU

Gazi Üniversitesi El Sanatları Eğitimi

Tez Savunma Tarihi: 22/05/2015

Bu tezin El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Elmas AYDIN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

.....

HATAY İLİ SAMANDAĞ İLÇESİ
İĞNE OYALARININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Elmas AYDIN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MAYIS 2015

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Hatay ili Samandağ ilçesinde bulunan iğne oyalı ürünlerin incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Hatay ili Samandağ ilçesi, örneklem grubunu ise iğne oyası yapan bireylerden rastgele yöntemle seçilen 25 kişi ve onların ürünlerinden yine rastgele seçilen 40 adet ürün oluşturmaktadır. Bireylerden ve ürünlerden elde edilen bilgiler var olan durumu ile incelendiği için betimsel bir araştırmadır. Yöreden elde edilen iğne oyalı ürünlerin fotoğrafları çekilerek bilgi formları oluşturulmuş, ürünlerin değerlendirilmesi için de bilgi formları doldurulmuş, bilgi formlarından elde edilen veriler ($y=f \times 100 / n$) formülü kullanılarak yüzdeleri hesaplanmıştır. Yörede bulunan bireylere araştırmacı tarafından 20 soruluk anket uygulanmıştır. Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenen konu başlıklarına uygun olarak metin içinde verilmiş sayı ve yüzdeleri alınarak yoruma gidilmiştir. Son bölümde araştırmayla ilgili sonuçlar belirtilmiş, sorunlarla ilgili öneriler sunulmuştur. Araştırmada yararlanılan kaynaklarla bireylere uygulanan anket ve bilgi formlarının birer örneği ekler bölümünde verilmiştir.

Bilim Kodu :
Anahtar Kelimeler : İğne oyası, Zürafa, Samandağ
Sayfa Adedi : 93
Danışman : Yrd. Doç. Nursel BAYKASOĞLU
İkinci Danışman : Prof. Dr. Güzin SUBAŞI

SAMANDAĞI DİSTRİKT OF HATAY

A RESEARCH ON POINT LACES

Post Graduate Thesis

Elmas AYDIN

GAZİ UNIVERSITY

EDUCATIONAL SCIENCES INSTITUTE

MAY 2015

ABSTRACT

The purpose of this research is the study of point laced products, and to prepare a offer for a program in Samandagi district of Hatay. The nature of the research takes place in Samandagi, Hatay; and the group of sample consists of 40 products made by point lace making individuals who were selected randomly. Since the products were studied in its natural place, it's a descriptive research. The datas were reached by scanning literature in the research. A catalogue was made by taking pictures of the point laced products in the district. An information form was filled to evaluate the products; the percentage of the datas obtained in the information forms were calculated by using ($y=fx100$) formula. A survey consisting of 20 questions were applied to the individuals in the district by the researcher. The comment was made accordingly to the subjects determined for the purposes of the research. The informations obtained in the survey and information forms were given in the section three: findings. In the conclusion part of the research, some offers were presented for the problems; some references used were given; in the section of appendix the surveys and information forms were applied to the individuals were presented.

Science Code :

Key Words : Point lace, giraffe, Samandağ.

Page Number : 93

Supervisor : Assistant Professor Nursel BAYKASOĞLU

Co-supervisor : Associate Professor Güzin SUBAŞI.

İÇİNDEKİLER

Telif Hakkı Ve Tez Fotokopi İzin Formu	i
Etik İlkelere Uygunluk Beyanı	ii
Jüri Onay Sayfası.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
BÖLÜM 1	xiv
GİRİŞ	1
Problem	1
Amaç.....	2
Araştırmanın Önemi.....	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Varsayımlar	4
BÖLÜM 2	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
Yöre İle İlgili Bilgiler	5
Hatay İli Samandağ İlçesi İle İlgili Genel Bilgi	5
Samandağ'da Turizm.....	7
Samandağ'da El Dokuması Geleneği.....	8
Samandağ'da İğne Oyacılığı.....	9

Oya Sanatı İle İlgili Terim ve Kavramlar	10
Oya ve İğne Oyasının Tarihsel Gelişimi	11
Oyaların Sınıflandırılması	12
İğne Oyalarında Kullanılan Araç- Gereçler	14
İğne Oyasında Kullanılan Araçlar.....	14
İğne Oyasında Kullanılan Gereçler	14
İğne Oyasında Kullanılan Yardımcı Malzemeler.....	16
İğne Oyalarda Kullanılan Teknikler	16
İğne Oyalarında Seçilen Konular	18
İğne Oyalarında Motif ve Kompozisyon Özelliği	19
İğne Oyalarında Son Bitim İşlemleri	21
İğne Oyalarını Ütüleme Yöntemleri	21
İğne Oyalarını Kolalama Yöntemi.....	22
BÖLÜM 3	23
YÖNTEM.....	23
Araştırma Modeli.....	23
Evren ve Örneklem	23
Veri Toplama Araçları	23
Verilerin Toplanması	24
Verilerin Çözümlemesi	24
BÖLÜM 4	25
BULGULAR ve YORUM	25
Anketten Elde Edilen Bilgiler	25
Bilgi Formundan Elde Edilen Bilgiler	31
SAMANDAĞ İLÇESİ İĞNE OYALARININ YAPIM ANALİZİ	37

BİLGİ FORMLARI.....	43
BÖLÜM 5	84
SONUÇ	84
ÖNERİLER	85
KAYNAKLAR	86
EKLER	89

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Yaş Durumları	25
Tablo 2. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Medeni Durumları	26
Tablo 3. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Öğrenim Durumları	26
Tablo 4. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Uğraşı Alanları	27
Tablo 5. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oya Yapmayı Nereden Öğrendikleri ..	28
Tablo 6. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oya Yapımındaki Amaçları	28
Tablo 7. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Modellerini Nereden Elde Ettikleri	29
Tablo 8. Oyaların Zemine Tutturulması	30
Tablo 9. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oyaları Saklama Yöntemleri	30
Tablo 10. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oyaları Temizleme Yöntemleri	31
Tablo 11. Oyaların Yapım Tarihi	32
Tablo 12. Oyaların Ürün Türü	33
Tablo 13. Ürünlerde Kullanılan Teknikler	34
Tablo 14. Ürünlerde Kullanılan Renkler	35
Tablo 15. Ürünlerde Kullanılan Bezemeler	35
Tablo 16. Ürünlerde Kullanılan Kompozisyon Çeşitleri	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Samandağ Haritası	5
Şekil 2. Samandağ	6
Şekil 3. Titus Tüneli	6
Şekil. 4 Musa Ağacı	7
Şekil. 5. Beşikli Mezar	8
Şekil 6. Saf İpekçilik	9
Şekil 7. İğne Oyası Örtüler	9
Şekil 8. İğne Oyasında Kullanılan Araçlar	14
Şekil 9. Doğal ipek	14
Şekil 10. İbrişim	14
Şekil11. Çamaşır ipeği	14
Şekil 12. Koton	15
Şekil 13. Muline.....	15
Şekil 14.Dantel İplikler	15
Şekil 15. Naylon İplik.....	15
Şekil 16. Sim	15
Şekil 17. İğne Oyasında Kullanılan Yardımcı Malzemeler	16
Şekil 18. Zürafa	17
Şekil 19. Piko	17
Şekil 20. Kaya	17

Şekil 21. İplik Atmalı Kaya	18
Şekil 22. Zurafa Çizimi	38
Şekil 23. Piko Çizimi	40
Şekil 24. Kaya Çizimi	41
Şekil 25. İplik Atmalı Kaya Çizimi	42

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Problem

Sanat insanoğlunun var olduğu günden beri, gerek günlük ihtiyaçlarda gerekse estetik zevkler doğrultusunda varlığını sürdürmektedir. İnsanoğlu sanat aracılığıyla duygularını ifade etmektedir. Bu sanat dallarından birisi de el sanatlarıdır.

Onuk (1988, s. 23)'un belirttiği gibi “dünyanın hiçbir ulusu, halk sanatları konusunda, Anadolu kadar zengin kaynaklara sahip değildir. Anadolu birçok medeniyetlerin beşiği olmasının sonucu el sanatlarının yoğun olarak yaşandığı bölgedir”.

Anadolu’da toplumun gelenekleri, yaşam tarzı, giyim kuşam özellikleri, toplumun kendini yenileme, süslenme ve üretme gereksinimi, Türk el sanatlarının olgunlaşmasına vesile olmuştur.

Göl Yüksel (1996, s.1)’e göre “Türk El Sanatlarının; geleneğe bağlı bir özellik taşıması, milli sanat zevkini temsil etmesi, yaratıcılığı geliştirmesi ailede sanat kültürünü sağlaması, ruhsal yaşamı yansıtması, yöresel karakterler taşıması ve aileye gelir temin etmesi gibi birçok yönü vardır”.

Anadolu kadını, yüzyıllar boyu geleneklerine bağlı kalarak kültür hazinesi olan el sanatlarımızı koruyup günümüze ulaştırmayı başarmıştır.

Geleneksel Türk El Sanatlarını; halıcılık, kilimcilik, cicim zili, sumak kumaş dokumacılığı, yazmacılık, çinicilik, seramik-çömlek yapımıcılığı, işlemecilik, oya yapımıcılığı, deri işçiliği, müzik aletleri yapımıcılığı, taş işçiliği, bakırcılık, sepetçilik, semercilik, maden işçiliği, keçe yapımıcılığı, örmecilik, ağaç işçiliği, arabacılık vb. gibi sanat dallarının oluşturduğu söylenebilir (Barışta, 1995, s. 3).

Uygulama alanları oldukça geniş olan el sanatlarımız arasında oya yapımcılığı kendine özel bir yer edinmiştir. Türk kadınları, oya yapımını duygularını yansıtmak ve kişisel beğenilerini sergilemek için günümüzde hala devam ettirmektedir.

Özbağı (1995, s. 64)'nın belirttiği üzere “oya kelime karşılığı olarak; ipek pamuk metal bükümlü iplikler ile çeşitli araçlar yardımıyla örülen, daha çok bezeme ögesi olarak da kullanılan ince örgülerdir”.

Sözsüz iletişim aracı olan oyaların her türü kendine özgü niteliklere sahiptir. Oyalarımız arasında en zarif görünümlü olanı iğne oyalarıdır.

İğne Oyası: İpliğin dikiş iğnesi yardımı ile üst üste ilmeklenip, düğümlenerek meydana getirilen yüzey ve bu yüzeylerin iki veya üç boyutlu biçimleridir. İğne oyaları tabiatın ya kopyası denilebilecek kadar natüralist veya stilize biçimleridir. İğne oyasında kare düğüm veya üçgen düğüm kullanılır. İğne oyası tekniklerinin temelinde zürafa tekniği vardır, teknikler çeşitleri yörelere göre farklılık göstermektedir (Onuk, 1988, s. 29).

Hatay ili Samandağ ilçesinde yapılan oyalar kadınların yaşantısına yerleşmiş durumdadır. Bu sanat Samandağ'ın geleneklerine bağlılığı sayesinde hala yaşamaktadır. Ancak üretim teknolojilerinin artması, iğne oyasının uzun sürede yapılması ve alternatif ucuz ürünlerin piyasaya sunulması nedeni ile üretimi eskiye nazaran azalmıştır. Bu durum oyaların zaman içinde unutulmasına neden olmaktadır.

Araştırmanın problemi, Hatay ili Samandağ ilçesinde iğne oyaları ve bu oyalara ilişkin bir program önerisidir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı; Hatay ili Samandağ ilçesinde yapılan iğne oyalarının özelliklerini saptamak ve oyaları inceleyerek bilimsel bir doküman hazırlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Alt amaçlar:

- 1- Hatay ili Samandağ ilçesinde oya yapan bireylerin özellikleri nelerdir?
 - a- Oya yapan bireylerin yaşları
 - b- Oya yapan bireylerin medeni durumları
 - c- Oya yapan bireylerin öğrenim durumları
 - d- Oya yapan bireylerin uğraşı alanları

- e- Oya yapan bireylerin oya yapmasını öğrenme durumları
 - f- Oya yapan bireylerin amaçları
 - g- Oya yapan bireylerin kullandıkları modeller
- 2- Hatay ili Samandağ ilçesinde oya yapan bireylerin oyalara uyguladıkları yöntemler nelerdir?
- a- Zemine tutturma yöntemleri
 - b- Saklama yöntemleri
 - c- Temizleme yöntemleri
- 3- Hatay ili Samandağ ilçesindeki ürünlerin tür ve yapım tarihleri nelerdir?
- 4- Hatay ili Samandağ ilçesindeki ürünlerin teknik özellikleri nelerdir?
- a- Teknik özellikleri
 - b- Renk özellikleri
 - c- Bezeme özellikleri
 - d- Kompozisyon özellikleri
- 5- Samandağ ilçesi iğne oyalarnın yapım aşamaları nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Geleneksel kültürümüzü yeni kuşaklara tanıtan ve geçmişten günümüze gelebilen oyalılık sanatımız Türk el sanatları arasında çok özel bir yere sahiptir. Oyalılık sanatımızın en ince türlerinden biri olan iğne oyaları Anadolu kadını tarafından sözsüz konuşma aracı olarak da kullanılmaktadır. Hatay ili Samandağ ilçesi bir iğne oyası üretim merkezidir. Ancak bugüne kadar Samandağ iğne oyalarıyla ilgili yayına rastlanmamıştır. Bu açıdan araştırma teorik bir probleme katkı sağlayacaktır.

Oyalılık sanatının kaybolmaması, yozlaşmadan devam edebilmesi için, yöresel özelliklerinin incelenmesi gerekmektedir. Yapılan bu araştırma da Samandağ iğne oyalarna has bir çalışma olduğundan, oyalarn kullanım alanı, renk, motif, kompozisyon özellikleri ve uygulanan teknikler açısından incelenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- 1) Araştırma Hatay ili Samandağ ilçesi ile sınırlıdır.
- 2) Araştırma bulguları yörede iğne oyası yapan bireylerin ilgili ankete verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

Varsayımlar

- 1) Araştırmaya katılan bireyler iğne oyacılığı konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahiptir.

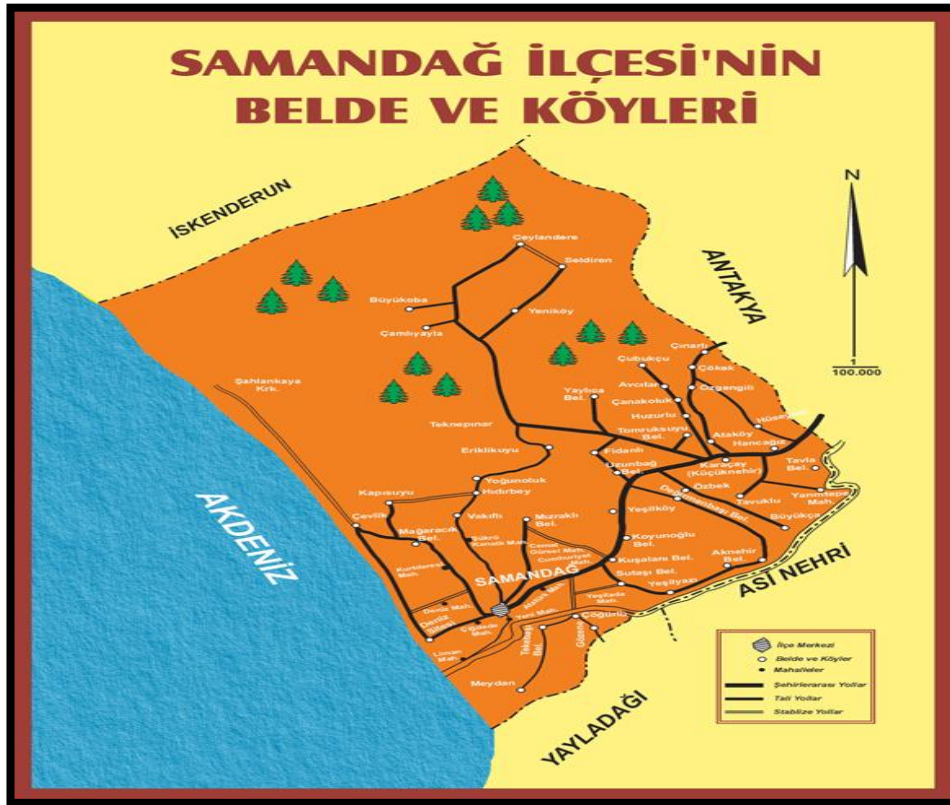
BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yöre İle İlgili Bilgiler

Hatay İli Samandağ İlçesi İle İlgili Genel Bilgi

Araştırmanın bu bölümünde Hatay ili Samandağ ilçesinin tarihi özellikleri, coğrafi konumu, turizm özellikleri, ekonomisi gibi bilgiler verilmiş görsellerle sunulmuştur.

Şekil 1. Samandağ Haritası

Samandağ, Türkiye'nin güneyinde, Hatay İlinin ilçelerinden biridir. Asi Nehri'nin Akdeniz'e döküldüğü noktada oluşmuş deltada kuruludur. Bağlı belediye sayısı 13, köy sayısı 31; ilçe merkezi nüfusu (2000 yılı sayımı) 34.641, bağlı belde ve köylerle birlikte nüfusu 106.754'tür.

Şekil 2. Samandağ

Samandağ'ın eski adı, Seleucia'dır (Selefkiye). Makedonyalı Büyük İskender'in fetihlerinden sonra, İskender'in komutanlarından biri olan Seleucus Nicator tarafından kurulmuştur (M.Ö.300 civarı) ve adını ondan alır. İskender'in ölümünden hemen sonra imparatorluğu parçalara ayrılmış ve haleflerden biri Selevkos İmparatorluğu olmuştur. Ancak bu imparatorluğun topraklarında birçok "Seleucia" kurulmuştu (Birisini bugün Mersin'in ilçesi olan Silifke, bir diğeri Mezopotamya'da Dicle Nehri kıyısındaki bir diğeri Seleucia). Seleucia, Helenistik dönemde Antakya'nın Akdeniz'e açılan çok önemli bir limanı haline geldi. Sonraki dönemlerde, gerek Hıristiyanlığın yayılmasında gerek 11.yüzyılda başlayan Haçlı Seferleri'nde Filistin ve Kudüs'e giden yolda bir aktarma limanı olarak kullanıldı. Seleucia'nın kalıntıları bugün Samandağ'a birkaç kilometre uzaklıkta deniz kıyısındaki Çevlik mevkiindedir. Uzunluğu 1 kilometreden fazla olan ünlü Titus Tüneli de buradadır.

Şekil 3. Titus Tüneli

Samandağ'ın bir diğeri adı da halen kullanılmakta olan Arapça Süveydiye'dir. Günümüzde balıkçılık ve yoğun şekilde tarım yapılan bir ilçedir. Akdeniz kıyısında, Çevlik mevkiinden başlayan güneye doğru uzanan kumsalı oldukça uzundur. İlçe, Antakya'ya ve Yayladağı'na asfalt yollarla bağlantılıdır. Roma hâkimiyeti döneminde İmparator Vaspasianus (M.S 69) ve oğlu Titus tarafından limanı sel sularından korumak amacıyla tüneller yaptırılmıştır. Tünellerin yapımının 100 yıl sürdüğü sanılmaktadır (Samandağ.gov.tr).

Samandağ ilçesi, Selçuklu, Fatimi ve Memluk egemenliklerinden sonra 1516 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Çiftçioğlu ve Günal (1968)'in belirttiği üzere, "1940-1948 yılları arasında Süveydiye adıyla Antakya'ya bağlı bir bucak olan ilçe, 1948'de Samandağ adıyla ilçe kuruluşuna erişmiştir. Samandağ adının ilçe ortasında, üzerinde St. Simonne Manastırı bulunan Simon ve daha sonra Samandağ adı verilen dağdan esinlendiği söylenir".

Samandağ'da Turizm

Samandağ'ın resmi web sitesinin yaptığı açıklamaya göre "Samandağ ilçesi sahip olduğu olağanüstü tarihi ve turistik cazibe merkezleri sebebiyle 1993 yılında "Turizm Bölgesi" ilan edilmiştir. Dünyaca ünlü "Antakya Müzesi" Samandağ ilçesinde özellikle Çevlik'te bulunmuş mozaikleri de bünyesinde barındırmaktadır.

Samandağ'da bulunan tarihi güzelliklerden bir tanesi, Hz. Musa'nın asası olduğu rivayet edilen Musa Ağacıdır.

"Musa Ağacı"na gelince, bu ağaç, Samandağ ilçesine 6 km. uzaklıktaki Hıdır bey köyünde bir dere kenarında bulunmaktadır. Musa Ağacı ile ilgili mitolojik hikâye ise şöyledir; Hz Hızır ile Hz. Musa'nın Samandağ buluşmasından sonra Hz. Musa, Musa Dağı'na çıkmak üzere yola çıkar. Hıdır bey köyündeki Musa Ağacı'nın bulunduğu yere geldiğinde çok susar. Bastonunu bu ağacın bulunduğu yere sapladıktan sonra, hemen yanındaki dereye su içmeye gider. Su içip döndüğünde ise, yere diktiği bastonunun bir çınar filizi haline geldiğini ve yeşerdiğini görür.

Şekil. 4 Musa Ağacı

Musa Ağacı, geçen bunca yüz yıla inat baharda yeşil yapraklarıyla, kışın heybetli dallarıyla varlığını hala sürdürmektedir. İşte bu günümüzde “Musa Ağacı” olarak bilinen bu ağacın, Hz. Musa'nın bastonunun yeşermesiyle meydana geldiğine inanılır. Çınar ağacının, bilim adamları göre, 1000-1200 yıllık bir geçmişinin olduğu tahmin edilmektedir. Musa Ağacı denilen çınarın çevresi 20 metreye yaklaşır. İçindeki boşlukta, geçmiş yıllarda Hıdır bey köyünde yaşayanlar berber dükkânı açarak işletmişlerdir. Günümüzde ise, bu boşluğun az bir bölümü görülebilmektedir. Çünkü Devlet Su İşleri tarafından dere ıslah çalışması sırasında, Çınarın kökünün önemli bir bölümü, dolgu toprağı altında kalmıştır. O nedenle önceki boşluğun tamamını günümüzde bahsettiğimiz şekilde görmek mümkün değildir. Tarihi çınar, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetini sürdüren, Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından koruma altına alınan, ülkemiz Anıt Ağaçları arasında yer almaktadır. Antakya-Samandağ gezinizde, bu çınarın gölgesinde oturarak bir çay molası verilebilmektedir (Samandağ.gov.tr).

Samandağ'da bulunan eşsiz güzelliklerden biri de beşikli mağaradır.

Kireççi (2001, s.117)'nin belirttiği üzere, “ beşikli mezar, 30metre genişliğinde 10-15 metre derinliğinde ve kayalarla çevrilen avlunun etrafındaki mezar odaları topluluğundan ibarettir. Bu mezarların yanında açıkta bırakılmış sarkofaş devrinin gömme aletleri üzerinde bizlere detaylı bilgi vermektedir”.

Şekil. 5. Beşikli Mezar

Samandağ'da El Dokuması Geleneği

Saraç ve Çakar (2000)'ın belirttiği üzere “ipek dokumacılığı Samandağ ve Harbiye yöresinde aile işletmelerinde sürdürülmekte olup, büyük ilgi çekmektedir. Harbiye'de eski uygarlıklara ait tarihi eserlerin taklitleri taş üzerine işlenerek üretilmekte ve pazarlanmaktadır”.

Şekil 6. Saf İpekçilik

Milattan önce 3000'li yıllarda Çin'de başlayan ipek üretimi, Hatay'ın Samandağ ilçesindeki geleneksel el dokuması saf ipekçiliğiyle devam ediyor.

Türkiye'de ipekçilik denilince akla Bursa gelir. Ancak Bursa'da ipekçiliğin sanayileşmesi ve sentetikleşmesi ile birlikte Hatay ve özellikle Samandağ ipekçiliği bu alanda değerini korudu. Samandağ yerli ipekçiliğin doğal temsilciliğine yükseldi. Hatay'da Samandağ ve Harbiye'de çok sayıda dut ağacının bulunması burada ipekçiliğin yapılması için elverişli bir ortam yaratmış. 2004 yılında Hatay'da 2 bin 440 kg koza üretilmiş ve ipekçilikle geçinen ailelerin sayısı oldukça fazladır(Samandağ.gov.tr).

Samandağ'da İğne Oyacılığı

Samandağlı hanımların yaptıkları iğne oyalı ürünler, pazartesi günleri şehrin merkezinde sergilenmektedir. Samandağ'a ziyarete gelen yerli yabancı turistlerin de bu sergiler dikkatini çekmektedir. Samandağ kaymakamlığının resmi sayfasında da iğne oyası ile ilgili aşağıdaki bilgiler bulunmaktadır.

Şekil 7. İğne Oyası Örtüler

Eski tarihlere dayanan bir geçmişe sahip olan iğne oyası, son yıllarda yaşam koşullarının değişmesine paralel olarak "kaybolmaya yüz tutmuş" el sanatlarımızdan biri haline geldi.

Ancak, Hatay’ın Samandağ ilçesinde ve ilçeye bağlı Tavla, Batıyaz, Kapısuyu, Çınarlı, Hıdırbey, Yeşilyazı gibi birçok köyde iğne oyası hala yapılmakta ve popülerliğini korumaktadır. Bu köylerden birisi de Vakıflı köyüdür.

Türkiye’nin tek Ermeni köyü olduğu bilinen Vakıflı’da ipek böcekçiliğinin gelişmiş olması, iğne oyarlarının ipek ile üretilmesine imkân sağlamıştır. Günümüzde ipek ile yapılan iğne oyası örtüler, çok değerli ve oldukça pahalıdır. Dolayısıyla ipek ipliği ile yapılan oyarların sayısı oldukça azalmıştır. İpeğin yerini sentetik ve pamuk iplik almıştır. Samandağ’ın özgün el sanatları arasında yer alan ve sabır gerektiren bu el sanatı, bir aksesuar olmanın ötesinde, oyayı yapanın duygu ve düşüncelerini ifade etmesi için bir araç olmuş. Aklındakileri sözlerle anlatmak yerine, sevinçlerini, üzüntülerini, kırgınlıklarını, umutlarını anlatmanın yolunu iğne oyasıyla bulan kadın; bazen esprili bazen sitemkâr olarak, oyarlarıyla kendini ifade etmiştir.

Samandağ’ın Vakıflı köyünde kadınlar ev işlerini bitirdikten sonra kilisenin bahçesinde toplanıp bir yandan iğne oyarlarını işliyor, bir yandan da sohbet ediyorlar. Namaz örtüsü yaptığını söyleyen Lusin Karakaş; oyarların da bir dili ve bir ismi olduğunu söylüyor ve sıralıyor bu isimleri. “Yıldız, Yalancı Yıldız, Sinekli, Kelebek, Halluç...” diye.

İğne oyarlarının ne kadar özel olduğunu çok iyi bilen ünlü modacılar, sık sık Vakıflı’yı ziyaret ediyorlar(Samandağ.gov.tr).

Oya Sanatı İle İlgili Terim ve Kavramlar

Dantel: Her türlü iplikle örülen veya bir kumaşın kenarına işlenen türlü biçimde ince ve ağımsı örgüdür (Kocabaş, 2000, s. 99).

İlmek: İğne ile ipliklerin düğümlenmesi sonucunda meydana gelen şekil. İki türlü ilmek vardır. Üçgen ilmek, kare ilmek (Atay, 1997, s. 69).

İğne Oyası: Dikiş iğnesi yardımı ile ipliklerin üst üste düğümlenmesi sonucu oluşturulan iplik üzerine veya kumaş kenarına motiflerin, iki veya üç boyutlu olarak genellikle tane şeklinde dizilen oya çeşididir (Gökalp, 1991, s. 34).

Zürafa: İğne oyasının başlangıcında, kumaşla ana ögeyi birleştiren bölümdür. Zürafanın tekrarlanmasından iğne oyası oluşur (Gökalp, 1991, s. 51).

Kök: İğne oyasında, ana motifin (esas motifin) oluşturduğu üçgen biçimindeki şekildir (Göl Yüksel, 1996, s. 26).

Trabzan: Geometrik şekilli iğne oyarlarında, zürafa ile esas oyayı birleştiren ve trabzana benzeyen bölümdür (Atay, 1997, s. 56).

Oya: Geleneksel Türk el sanatlarının renkli ve zengin örneklerinden biri olan oyaların tanımı konusunda birçok yazarın çeşitli tanımları ile karşılaşılacaktır. Örücülük sanatı içerisinde bulunan oyanın tanımından bazıları şöyledir:

Öğüt (1973, s. 56)' ün belirttiği üzere “oyalara bazen dantel denmektedir. Bu kelimenin araştırması yapıldığında; Avrupa'da 16.yy.da ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. 1594 yılında dantel olarak Fransız Akademi sözlüğüne geçmiş ve diğer diller içinde kabul edilmiştir”.

Eşberk (1939, s. 123)'e göre ise oya “düz renkli veya basma yemenilerin, mendillerin etrafına ekseriyetle kadın ve bazı yörelerde erkek gömleklerinin önlerine, yaka ve kollarına renkli ipek veya pamuk ipliğinden yapılan bir dantel örneğidir”.

Anadolu kadınının ve genç kızının duygu düşünce ve hayal dünyasını, yaratıcılığını üst noktalarda ifade edebilmesine yardımcı olan oyalara, aynı zamanda sosyal hayatı da ifade eden eserlerdir.

Öğüt (1973, s. 55) ve Ortaç (1997, s. 174)'in belirttiği üzere “oya sözcüğünün başka dillerde karşılığının bulunmaması, bu sanatın Türklere ve özellikle Türk kadınına özgü bir sanat olduğunu göstermektedir”.

Özbel (1945, s. 4)'in belirttiği üzere oya “süslenmek ve süslemek amacı ile yapılan, ibrişim, naylon gibi ipliklerle çeşitli araç ve gereçler yardımı ile tekniği örgü olan bir sanattır”.

Hayat Aile Ansiklopedisi (1964, s. 769)'nin yaptığı tanıma göre ise oya “Türk süsleme sanatının en büyük özelliklerinden biri kadınlarımızın ince zevklerinin, derin yaratma kabiliyetlerinin benzersiz eserleridir”.

Oya ve İğne Oyasının Tarihsel Gelişimi

Oya sanatının tarihi gelişimi ile ilgili birçok kaynakta bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilerden bazıları şöyledir:

(Akpınarlı'dan aktaran Onuk, 2005)' un belirttiği üzere “Örücülük sanatının ilk kez nerede, nasıl ve kimler tarafından başlatıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak insanların örtünme ve süslenme ihtiyacını hissettiği zaman başladığı, zevk beğeni ve yaratıcılık yeteneklerinin artmasıyla gelişme gösterdiği düşünülebilir”.

Ancak yapılan araştırmalarda elde edilen veriler şunlardır:

Örücülük sanatına tarihsel açıdan bakıldığında, çok eski çağlara uzanan tarihi ve Türklere ait ilk tarihi belgelere Orta Asya'da yapılan arkeolojik kazılarda rastlandığı bilinmektedir. M. Ö. 7. ve 8. yüzyıllardan Orta Asya'da yaşayan Hunlara ait Pazırık 2. Kurganındaki bulgular arasında örücülük ile ilgili örnekler rastlanmıştır (Diyarbakırlı'den aktaran Onuk, 2005).

Türk danteli olarak adlandırılan oyanın benzetildiği örgülerden dantel Avrupa'da 16. Yüzyılda tanınmıştır. 1594 yılında dantel olarak Fransız Akademi Lügatine girmiş ve batı dillerinde de bu adla tanınmaktadır. Bu örgülerin Avrupa'da ortaya çıkışında ve kökeni ile ilgili araştırmanın sonucunda bazı örgü adlarının Ege masallarında geçtiği 1905'te Menfis kazılarında bulunan eski örneklerden de sanatın M.Ö. 2000 yıllarına kadar uzandığı tespit edilmiştir(Kültür Bakanlığı)

Onuk (2005, s. 5) ve Ögüt (1973, s. 55)' ün belirttikleri üzere "1905'te Menfis kazılarında bulunan örneklerde balık ağlarından örücülük tekniğinin M.Ö. 2000 yılları öncesine kadar gittiği tespit edilmiştir. Oyalar 12. yüzyılda Anadolu'dan Balkanlara oradan da İtalya yolu ile Avrupa'ya yayılmıştır".

Tığ ile yapılan örgüler Arapların İspanya'ya geçişleri sırasında, İspanyollara öğretilmiştir. Daha başka örgüler Doğu Asya'dan Kırım yolu ile önce orta Avrupa'ya zamanla da bütün Avrupa memleketlerine yayılmıştır. Bu arada Çekoslovaklar dantel el işçiliğinin endüstride öncülüğünü yapmış, Avrupa memleketlerine yayılmasında öncü olmuşlardır (Tekiş, 1964, s. 769).

Oyaların Sınıflandırılması

Oyalar uygulama alanlarına göre, İşlendikleri araçlara göre, kullanıldıkları yerlere göre sınıflandırılabilir. İğne oyası, tığ oyası, mekik oyası veya firkete oyası adları verilen ve işlevlerine göre isimleri de değişebilen oyalar, araçları ve gereçleri ile her zaman her yerde kolaylıkla bulunabilen ve uygulanabilen tekniği örgüye dayalı el sanatlarıdır.

Anadolu'nun birçok bölgesinde yapılmakta olup, motiflerin şekillendirilmesi, isimlendirilmesi bakımından farklılıklar göstermektedir. Oyalar, bazen bir başörtüsünde, giysinin bir kısmında, mendilin kenarında ya da başlı başına süsleme unsuru olarak görülmektedir. Oyalar;

Kullanılan araca göre; tığ, iğne, mekik, firkete, mil oyaları,

Kullanılan gerece göre; boncuk, pul, koza, iplik, mum, kumaş, kâğıt oyaları,

Kullanılan tekniğe göre; dokuma, mekik, tığ, iğne, firkete teknikleri ile yapılan oyalar,

Kullanılan bezemeye göre; geometrik, bitkisel, figürlü, sembolik ve nesneli bezemeler,

Kullanım alanına göre; yemeni, taç, yatak takımı, mendil, kese, çeşitli örtü oyaları,

şeklinde sınıflandırılmaktadır. (Akpınarlı, 2010, S.12).

Oyalar yapıldıkları araç, gereç, teknik ve kompozisyonlara göre, ayrıca uygulama yerlerine ve esinlenen kaynaklara göre çeşitli gruplarda incelenir.

Kullanılan tekniğe göre oyaları şöyle açıklayabiliriz;

İğne Oyası: İğne üzerine atılan ipliğin düğümlenmesi sonucunda yapılan bir oya tekniğidir. Dört temel tekniği vardır. Zürafa, piko, üçgen ilmek ve tırabzandan oluşmaktadır.

İğne oyası, ipliğin dikiş iğnesi yardımı ile üst üste ilmeklenip, düğümlenerek meydana getirilen yüzey ve bu yüzeylerin iki veya üç boyutlu biçimleridir. İğne oyaları tabiatın ya kopyası denilebilecek kadar natüralist veya stilize biçimleridir. İğne oyasında kare düğüm veya üçgen düğüm kullanılır. İğne oyası tekniklerinin temelinde zürafa tekniği vardır, tekniklerin çeşitleri yörelere göre farklılık göstermektedir (Onuk, 1988, s. 29).

Tığ Oyası: Tığ denilen araç ile ipliğin zincir, sık iğne, dolgu ve fıstık iğne tekniklerinin kullanılmasıyla oluşan bir oya çeşididir. Tığ oyası yazma, mevlit örtüleri, ve bebek örtülerinin kenarlarını süslemek amacıyla sıkça kullanılmaktadır.

Tığ oyası, Tığ denilen araçla zincirlenerek örülür. Tığ oyaları üç yöntemle yapılmaktadır. Birincisi: motif oluşturulduktan sonra üzerine zincirin çekilmesidir, ikincisi; zincirin yapılacak oya uzunluğu kadar çekilerek üzerine motiflerin uygulanması; Üçüncüsü ise zincir ile motifin beraber yapılmasıdır. Tığ örücülüğünde teknik olarak zincir, çift kroşe, sık iğne, üçlü kroşe ve örümcek teknikleri uygulanır.

Mekik Oyası: Plastik ya da tahtadan üretilen, mekik adı verilen malzemeyle işlenen mekik oyası, tığ oyası gibi ardı ardına gelen zincirlerden meydana gelir. Örtü kenarlarına uygulandığı gibi başlı başına bir motif olarak da yapılabilir.

Barışta (1988, s.71)'nın belirttiği üzere “mekik denilen araçla yapılan, mekiğe sarılan iplik üzerinde bir ters, bir düz atılan çift düğümlerle motifler meydana gelir”.

Firkete Oyası: “U” biçimindeki firkete üzerine ipliğin sarılıp tığ yardımı ile ipliğin değişik tekniklerde örülmesi ile yapılan bir oya tekniğidir. Firketenin ara mesafesinin genişliği oyanın kalınlığını belirler. Pul boncuk gibi malzemeler kullanılarak takı da tasarlanabilir.

Firkete oyalarda firketeye sarılan iplikten tığ aracılığıyla ilmekler meydana gelir. Bir firketenin iki sapına iplikler geçirilerek tığ ile orta kısmında birbirine bağlanarak örülür. Örgüye geçirilmesi için zincir örülmesi gereklidir (Barışta 1988, Akpınarlı 1991, Hagem 1993).

İğne Oyalarında Kullanılan Araç- Gereçler

İğne Oyasında Kullanılan Araçlar

İğne: Çelikten yapılan ince ve uzun olan iğneler kullanılır.

Makas: Nakış makası tercih edilir.

Tıg: Kullanılacak iplik kalınlığına ve modele göre seçilir.

Şekil 8. İğne Oyasında Kullanılan Araçlar

İğne Oyasında Kullanılan Gereçler

İğne Oyasında Kullanılan İplikler

İpek iplikler: ibrişim, ipek, kordone, çamaşır ipeği.

Pamuklu iplikler: merserize, koton, dantel iplikler.

Sentetik iplikler: naylon (bobin).

Metal iplikler: sim.

İpek İplikler: İğne oyalarda kullanılan genelde çile şeklinde bulunan, çeşitli renkleri olan yumuşak ipliklerdir. İbrişim ince parlak ve çok bükümlü ve sağlam bir ipliktir çamaşır ipeği ise az bükümlü ipek lifinden üretilir, iki kat ipliğin bükülmesiyle oluşur.

Şekil 9. Doğal ipek

Şekil 10. İbrişim

Şekil 11. Çamaşır ipeği

Pamuklu İplikler: Koton iplikler pamuk ipliğinin iki katından meydana gelen normal bükümlü ipliklerdir. Muline ise az bükümlü parlak ve yumuşak ipliklerdir.

Şekil 12. Koton

Şekil 13. Muline

Şekil 14. Dantel İplikler

Sentetik İplikler: Naylon iplikler çeşitli kalınlıkta çok sağlam ipliklerdir.

Şekil 15. Naylon İplik

Metal İplikler: Metal iplikler arasında sim iplikler bulunmaktadır. Sim ipliklerde altın ve gümüş rengi madensel tellerin ince ipek veya pamuk ipliğinin üzerine sarılması ile elde edilmektedir.

Şekil 16. Sim

İğne Oyasında Kullanılan Kumaşlar

İğne oyası, ürün olarak yapılabildiği gibi kumaş kenarlarına da yapılarak uygulanabilir. Kumaş kenarına yapıldığında ürüne estetik bir değer katar. Ürünün kenarına doğrudan yapıldığı gibi köşe ya da katlanmış kenarlara tutturma ile de iğne oya tekniği uygulanır. İğne oyası yapımında özellikle ince dokunuşlu kumaşlar tercih edilir.

- Ödemiş ipeği - Organze - Keten -İpek -Şifon kumaşlar kullanılır.

İğne Oyasında Kullanılan Yardımcı Malzemeler

İğne oyasında kullanılan yardımcı malzemeler yapılacak ürüne uygun olarak seçilmelidir.

Pul: Metal ya da plastik maddelerden yapılmış, yuvarlak, ince, düz ya da bombeli, ortası delik, oya yapımında kullanılan gereçtir.

Boncuk: Sedef, ahşap, cam, kristal, porselen, çeşitli maden ve taşlardan yapılmış ortası delik yuvarlak ve kesme şeklinde, oya yapımında kullanılan küçük taneciklerdir. Yuvarlak boncuk, boru boncuk ve nazar boncuğu çeşitleri ile piyasada bulunur.

Misina-anten teli: Motiflerin sert durması için önceki yıllarda at kılı kullanılmıştır. Günümüzde ise misina veya anten teli kullanılmaktadır(MEB, 2014, s.16).

Şekil 17. İğne Oyasında Kullanılan Yardımcı Malzemeler

İğne Oyalarda Kullanılan Teknikler

İğne oyası, İpliğin iğneye sarılmasıyla oluşturulan iplik halkasının içinden iğnenin çekilmesiyle meydana gelen düğümlerin (ilmeklerin) yan yana ya da üst üste tutturulması işlemidir. İpliği iğne üzerine 1 defa veya 2 defa dolayarak yapılır.

İğne oyasının temel tekniği olan zürafa kurdele üzerine veya katlanmış kumaş kenarına yapılabilir. Kumaşın kenarı tekniğin derinliği kadar kıvrılarak üzerine zürafa uygulanır, böylece kenar temizleme sağlanır.

Zürafa: İki iğne oyası ilmeğinin belirli bir aralıkta yapılmasından oluşan görüntüye denir. İğne oyasının temel işlemidir. İki ilmek arasında kalan ipliğin bolluğu yan yana yapılan her zürafada aynı olmalıdır. Farklı bolluklarda bırakılan zürafa oyanın görüntüsünü bozar.

Şekil 18. Zürafa

Piko: iğne oylarında değişik şekillerin meydana getirilmesinde kullanılan piko, başlı başına bir süs unsuru olarak da kullanılır. Zürafaya çok benzeyen piko zürafadaki düğümlerin yan yana gelmesi ve aradaki ipliğin en az 3-4 katı fazla bırakılmasıyla oluşur.

Şekil 19. Piko

Kaya: İğne oyasının temel ve en sık kullanılan tekniklerinden biridir. Tek başına motif olarak yapılmakla beraber oyalarda zemin ve motifin birleşimini sağlayan kök oya olarak isimlendirilmiştir. Çeşitli şekillerde ve değişik kompozisyonlarda uygulamaları vardır. Ancak yapım tekniği aynıdır.

Şekil 20. Kaya

İplik Atmalı Kaya: İğne oyasının temel tekniklerinden biridir. İlmeklerin yan yana gelmesiyle ve her sırada bir iplik atılmasıyla oluşur.

Şekil 21. İplik Atmalı Kaya

Oya yapımında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi, oyanın genel görünümünün düzelmesine ve kalitesinin artmasına yardımcı olur.

Köklü (2002, s.220)' ye göre dikkat edilecek hususlar, “ipliğin pürüzsüz ve bükümlü olması, ilmek büyüklüklerinin aynı ölçüde olması, ilmek düğümlerinin sıkı olması, ilmeklerin görünümünün net olması, oyanın temiz bir şekilde kolalanması, naylon iplikle yapılan oyanın sıcak ütü ile ütülenmemesi ve oyanın hep aynı yönde çalışılması, döndürülmemesidir.”

İğne Oyalarında Seçilen Konular

İğne oyalarında seçilen konuları soyut ve somut konular olarak iki başlık altında toplayabiliriz.

Somut Konular: Bitkisel bezeme, nesneli bezeme, figürlü bezeme ve geometrik bezemeler olarak gruplandırılır.

Bitkisel Bezeme: Çiçek, yaprak, ağaç, sebze ve meyveler olmak üzere kendi içinde beş gruba ayrılır.

Çiçekler: Karanfil, kasımpatı, günebakan, menekşe, mine, papatya vb.. bütün bölgelerimizde yetiştiğinden ortak çiçeklerdir.

Yapraklar: Bu motifler diğer motifler kadar fazla değildirler. Çeşitleri ve renklerine rağmen sayıları yirmiyi geçmez. Örnek olarak, dut yaprağı, zeytin yaprağı, söğüt yaprağını gösterebiliriz.

Ağaçlar: Ağaç motifleri arasında en çok kullanılan motifler, söğüt, kavak, selvi ve çeşitleridir.

Sebzeler: Sebzelerden biber, bamya ve enginar motifleri vardır.

Çeşitleriyle beraber bir sınıf teşkil edecek kadar çoğaltılmıştır.

Meyveler: Badem, portakal, kiraz, üzüm salkımı, karpuz çekirdeği, kavun çekirdeği şeklinde meyvelerin içleri de oyada kullanılmıştır.

Nesneli Bezeme: Doğa ve eşya olmak üzere iki gruba ayrılır. Doğa; dağlar, tepeler, kayalar, eşyalarda ise şeker tabağı, tayyare kanadı, yelpaze, gül sepeti gibi bezemeler kullanılır.

Figürlü Bezeme: İnsan ve hayvan figürleri olarak kendi içinde ikiye ayrılır.

Geometrik Bezeme: Üçgen, baklava, kare, düz çizgi, daire biçimlerinde olup çoğunlukla yazma ve başörtü kenarlarında kullanılmaktadır. Oyaların motifleri geometri esasına ve ince bir hesaba dayanır. Başlıca geometrik motif isimleri, cami kapıları, köprüler, pencereler, köşkler ve çeşitli parmaklıklardır. Sanatçı bunları görmüş ve hafızasında muhafaza ederek örmüş veya hiçbir yere bakmadan icat ettiği motiflere, benzerlerinin ismini vermiştir (Özbel, 1945, s. 6).

Soyut Konular: Anlam yükleri ile anlam taşıyan oyaların bir iletişim kaynağı olarak görülmektedir. Bu grup içine giren motifler için şekil ancak bir ifade vasıtasıdır. Örneğin çarkıfelek, cihan yandı, yar yare küstü, elti eltiye küstü,, Sarayönü kavgası, kol kola kızlar gibi duygu ve olayları dile getirmişlerdir (Özbel 1949, Gökalp 1991).

İğne Oyalarında Motif ve Kompozisyon Özelliği

Oyalar Türk kadınları için sözsüz bir anlatım türüdür. Tarihimize bakıldığında kadınların iletişimde oya isimlerinden yararlandıklarını görmekteyiz. Yazarlarımızın tanımlarında da bu iletişim türlerine örnekler verilmiştir.

Oyalar ilettikleri mesaj açısından türlerine göre farklılık gösterir. Bugün Anadolu'nun bazı yörelerinde devam eden geleneklere göre, koca evine geldiği zaman gelin keyfince konuşamaz. Elbise kenarlarına, yazmalara, hotozlara dikilen oyalar: birer nağme, mesajdır. Dili bağlı gelinin başındaki oyalar sözsüz konuşmalardır. Nikâh töreninden bir gün sonra okutulan geleneksel mevlit töreninde, sadece kayınvalideye örtülen “Çakır Diken” isimli oya: gelinin kayınvalideye “Bana diken gibi batma” mesajını iletmektedir. Başına biber motifleri yapılmış bir yazma bağlayan gelin, “Aramız biber gibi acı” demektedir (Onuk, 2005, s.8).

Eronç (1984, s. 126) ise oyalarla ilgili: “al renkli güllü oya hamile olduğunu; kahverengi mezar taşı oya bahtsızlığı; kırmızıbiber oyası ise kavgalı olduğunun belirtisidir”.

Aynı motifin farklı bölgelerde değişik adlarla tanınması, yöredeki egemen duyguları, inancı ve düşünceyi ortaya koyması bakımından ilginçtir.

Tansuğ (1978, s. 2) iğne oyelerını “oyalardan iğne ile yapılanı Anadolu’ ya özgüdür. Anadolu’ da genç kızlar oya işini küçük yaşta öğrenirler, kır çiçeklerini bahçe çiçeklerini, meyve çiçeklerini aynen canlandırmıştır iğne oyelerında; rengiyle, şekliyle, adıyla; tıpkı bir resim gibi” şeklinde ifade etmiştir.

Türk kadınının el emeği göz nuru dökerek ortaya çıkardığı oyeler, birer sanat eseri olduğu kadar, aynı zamanda yapıldıkları yörenin doğasını, iklimini, ürünlerini, o yörede kullanılan araç-gereçle ve sosyal hayatla ilgi ipucu verir.

İğne oyelerında kompozisyon oluşturulurken tabiat aynen kopya edilebilir ya da stilize ederek tasarlanabilir.

En zengin kompozisyon ve motiflere iğne oyelerında rastlanır. Oyacılık sanatında güzelliği olan ve ardı ardına tekrarlanan biçimlere motif diyoruz ve bir yaprak, geometrik bir şekil ya da bir çiçek başlı başına bir motif sayılır. Motiflerin bir araya gelerek bir yeri süsleyecek şekilde düzenlenmesine de kompozisyon denmektedir (Öğüt, 1973, s. 56).

(Özbel’den aktaran Vanlı 1945)’ in belirttiği gibi “motifler kompozisyon çeşitlerine göre işlenerek meydana getirilir. Motiflerin değeri renkle bir kat daha artar. Gerek motiflerin gerekse renklerin işlenmelerindeki uygunluk başta gelen esaslardandır”.

Kompozisyon çeşitleri birçok yazar tarafından farklı şekillerde gruplandırılmaktadır bunlar:

Akpınarlı (1990, s.10)’ya göre “kompozisyon şekillerini dört grupta toplayabiliriz:

*Ana motif tekrarı

*Ana - ara motif tekrarı

*Aralıksız (sıra) tekrarı

*Motiflerden oluşan dokular”.

Oyalardaki kompozisyon özellikleri yöreden yöreye farklılık gösterir. Bazı yöreler ana motifleri, bazıları ara motifleri, bazı yöreler ise kompozisyon şekilleri ile tanınırlar.

Onuk (2000, s.14)'a göre kompozisyon türlerini şöyle sıralamak mümkündür:

- 1-Ana motif sürekli tekrarı kompozisyon
- 2-Ana-ara motif bağlı sürekli tekrarı kompozisyon
- 3- Ana motif aralıklı tekrarı kompozisyon
- 4- Ana-ara motif aralıklı tekrarı kompozisyon
- 5- Simetrik kompozisyon
- 6-Merkezden dağılan kompozisyon
- 7-Dikey kompozisyon
- 8-Yatay kompozisyon
- 9-Verev Kompozisyon
- 10-Zikzak kompozisyon

Oyalarda kompozisyon kişinin zevkine, düşüncesine, duygularına bağlı olarak yapılmaktadır (Onuk, 2000, s.14).

İğne Oyalarında Son Bitim İşlemleri

İğne Oyalarını Ütüleme Yöntemleri

Ütülemek, temel anlamıyla herhangi bir yüzeyin buruşukluklarını gidermek anlamıyla kullanılmaktadır, yapılan ürünlerin ütülenmesi görünümünün daha düzgün olmasını sağlar.

Ürünlerin ütülenmesi büyük bir önem taşımaktadır. Özellikle yapılan işin güzelliğinin ortaya çıkması için çok iyi bir şekilde ütülenmesi gerekir.

Ürünlerin ütülenmesinin önemini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ürünlerin güzel, net ve düzgün görünmesini sağlar.
- Isı yardımı ile ürünlerin üzerindeki mikroorganizmaların yok olmasını sağlar.
- Ürünün dayanıklılığını artırır.

Ütüleme esnasında, kullanılan malzemenin cinsine göre ısı ayarı seçilmelidir. Isı ayarı doğru seçilmediği takdirde, üründe kullanılan malzeme ütüye yapışabilir (Köklü, 2002, s. 48).

Bitmiş ürünün ütüsü yaparken;

Kullanılan oyanın iplik özelliğine, oyanın tutturulduğu zeminin özelliğine, oya yapımında kullanılan gereçlerin özelliğine ve yapılmış oyanın modeline göre dikkat edilerek ütü yapılır. Naylon iplikle yapılan oyalar, ılık ayarda ütülenmeli, oyada kullanılan ipliğin

özelliğini bozmayacak şekilde ütü ayarı yapılmalıdır. Oya yapımında kullanılan gereçler plastik ise ütü, bu yüzey üzerinde uygulanmamalı, pul, boncuk gibi oyalarda ütüleme tekniğine dikkat edilerek yapılmalıdır.

İğne Oyalarını Kolalama Yöntemi

Birmiş ürünün kolalanması, yapılan oyanın ömrünü uzatır ve dış etkenlere karşı daha dayanıklı olmasını sağlar. Özellikle üç boyutlu oyalarda kolalama işlemi daha yaygın yapılmaktadır.

Kolalama yapılan ürünlerin daha net ve güzel bir görüntüye sahip olması, ayrıca kirlenmesini önleyerek oyalara sertlik veren bir tekniktir.

Bitkisel Kolalar: (Seker, pirinç, patates kolası)

Pirinç Kolası: Çiğ ve pişmiş olarak hazırlanır. Kolalanacak ürüne yetebilecek ılık su içerisinde karıştırılarak pirinç kolası ilave edilerek hazırlanır.

Şeker Kolası: Toz sekerin ılık suda eritilmesiyle elde edilir.

Şekerin yoğun olmamasına dikkat edilerek, ürün bu kolaya batırılarak hazırlanır.

Jelâtin Kola: Jelâtin şeffaf tabakalar halinde satılır. Çukur bir kap içine gerekli miktarda jelâtin kırılarak konulur, üzerine sıcak su ilave edilir ve erimesi beklenir. Ürün bu kolaya batırılarak kullanılır.

Plastik Kola: Sıvı sekinde, hazır olarak satılır. Son derece kullanışlıdır, suda kolayca erir, yanmaz ve parlamaz. Suyun içine gerekli miktarda kola dökülür. Ürün batırılıp sıkılarak çıkarılır. Hafifçe kurutulur ve ütülenir (Korkusuz, 1997, s. 78).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama yöntemi, verilerin analizi ve bilgi formları yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Ürünler yörede var olan şekliyle incelendiği için betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmaların temel özelliği, mevcut hâlihazır durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır. Yörede iğne oyası yapan bireylere anket uygulanmış ve bölgede bulunan ürünler tespit edilerek bilgi formu hazırlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Hatay ili Samandağ ilçesi, örneklem grubunu ise iğne oyası yapan 25 birey ve bu bireylerin yaptığı iğne oyalarından rastgele yöntemle seçilen toplam 40 adet ürün oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırma grubuna uygulanmak üzere anket ve ürünleri değerlendirmek için bilgi formları hazırlanmıştır.

Anket formu uygulanmadan önce yörede iğne oyası yapan bireyler incelenmiştir. Anket formu yörede iğne oyası yapan bireylerin kişisel özelliklerini, motiflerin teknik, renk,

kompozisyon özelliklerini ve ürünlerin diğer niteliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formu rastgele seçilen 25kişiye araştırmacı tarafından uygulanmıştır. 25 kişiden elde edilen ve rastgele seçilen 40 ürüne hazırlanan bilgi formları ile incelenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın amacı doğrultusunda yöreden elde edilen iğne oyalı ürünlerin fotoğrafları çekilerek, ürünlerin değerlendirilmesi için bilgi formu doldurulmuştur. Bilgi formlarından elde edilen veriler ($y=f \times 100 / n$) formülü kullanılarak yüzdeleri hesaplanmıştır. Araştırma amaçları doğrultusunda belirlenen alt amaçlara uygun olarak metin içinde tablolar halinde verilmiş sayı ve yüzdeleri gösterilerek yoruma gidilmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular alt amaçlar doğrultusunda verilmiş ve yorumlanmıştır.

Anketten Elde Edilen Bilgiler

1. Hatay ili Samandağ ilçesinde Oya Yapan Bireylerin Özellikleri

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin yaş durumlarına ilişkin bulguların dağılımları tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Yaş Durumları

Yaş Durumları	Birey	
	N	%
15- 25	1	4
26- 30	2	8
31- 40	9	36
41- 50	3	12
50 ve üzeri	10	40
Toplam	25	100

Tablo 1 incelendiğinde, bireylerin % 40’ının 50 ve üzeri, % 4’ünün de 15-25 yaş arasında oldukları belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre 50 ve üzeri yaşlardaki bireylerin, oya yapımıyla daha fazla uğraşma sebepleri, oya yapımını geçmişten bu yana gündelik uğraşı haline

getirdikleri olarak düşünülmektedir. 15-25 yaş aralığındaki bireylerin ise öğrenim ya da farklı nedenlerden dolayı oya yapımına daha az yöneldiği düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin medeni durumlarına ilişkin bulguların dağılımları tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Medeni Durumları

Medeni Durum	Birey	
	N	%
Evli	18	72
Bekâr	7	28
Toplam	25	100

Tablo 2 İncelendiğinde, bireylerin %72’sinin evli, %28’inin ise bekâr olduğu belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, evli bireylerin bekâr bireylere göre çoğunlukta olma sebebinin aileye maddi kazanç sağlamak olduğu düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin öğrenim durumlarına ilişkin bulguların dağılımları tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumları	Birey	
	N	%
Okur - yazar değil	1	4
İlkokul	14	56
Ortaokul	3	12
Lise	5	20
Üniversite	2	8
Toplam	25	100

Tablo 3 İncelendiğinde, bireylerin %56’sının ilkokul mezunu olduğu görülmüş ve oya yapan bireylerde lisansüstü eğitim alan kişilere rastlanmamıştır.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapımıyla uğraşan bireyler arasında ilkokul mezunu olan bireylerin sayısının fazla olmasının nedeni olarak ev hanımlarının oya yapımına daha çok yöneldiği düşünülmektedir. Ortaokul, lise ve üniversite mezunu bireylere de rastlanması, oya yapımının yörede her eğitim düzeyindeki bireye hitap ettiğini göstermektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin uğraşı alanlarına ilişkin bulgular tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Uğraşı Alanları

Uğraşı Alanları	Birey	
	N	%
Ev hanımı	15	60
Kamu personeli	2	8
Öğrenci	2	8
Serbest meslek	6	24
Toplam	25	100

Tablo 4 incelendiğinde, bireylerin %60'ının ev hanımı olduğu, %8'inin kamu personeli ve %8'inin ise öğrenci olduğu tespit edilmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapan bireyler arasında ev hanımlarının çoğunlukta olma sebebi, farklı bir işle uğraşmadıklarından dolayı, oya yapımını uğraşı haline getirdikleri düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin oya yapımını öğrendikleri yere ilişkin bulgular tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oya Yapmayı Nereden Öğrendikleri

Oya Yapımını Öğrendikleri Yer	Birey	
	N	%
Annemden	14	56
Komşularımdan	5	20
Özel kurslardan	3	12
Okuldan	3	12
Toplam	25	100

Tablo 5 incelendiğinde, bireylerin %56'sının oya yapmayı annesinden öğrendiği belirlenmiş oya yapımını okuldan , komşularından ve özel kurslardan öğrenen bireylere de rastlanmıştır.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapan bireylerin yarısından fazlasının oya yapımını annelerinden öğrendikleri görülmüştür. Yörede oya yapımının bir kültür olarak annelerden kızlarına aktararak devam ettiği düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin oya yapımındaki amaçlarına ilişkin bulgular tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oya Yapımındaki Amaçları

Bireylerin Oya Yapımındaki Amaçları	Birey	
	N	%
Boş zamanlarını değerlendirmek için	5	20
Maddi kazanç elde etmek için	12	48
Çeyiz için	5	20
Hediye için	3	12
Toplam	25	100

Tablo 6 incelendiğinde, oya ile uğraşan bireylerin %48'inin oya yapımındaki amacı maddi kazanç elde etmek, %12'sinin ise hediye vermek amacıyla yaptıkları görülmüştür.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapımıyla uğraşan bireylerin bu işi maddi kazanç elde etmek için yapmasının sebebi, oya yapımının yörede çok talep görmesi ve dışarıdan sipariş alınmasıdır. Yöredeki dar gelirli bazı ailelerin ise tek geçim kaynağı olmasıdır.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin modelleri nereden elde ettiklerine ilişkin bulgular tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Modellerini Nereden Elde Ettikleri

Bireylerin Modellerini Nereden Elde Ettikleri	N	Birey %
Yapılan modellerden	18	72
Doğadan model alıyorum	1	4
Kendim çiziyorum	2	8
Dergilerden	4	16
Toplam	25	100

Tablo 7 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %72’sinin modelleri daha önce yapılmış örneklerden aldığı, %1’inin ise doğadan model aldığını belirtmiştir.

Tablodan elde edilen verilere göre, oya yapımıyla uğraşan bireylerin, genelde yapılmış örneklerden faydalandığı görülmektedir, bunun sebebi de zamandan tasarruf ederek hazır modellerden yararlandıkları düşünülmektedir.

2. Oya Yapan Bireylerin Uyguladıkları Yöntemler

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin oyaları zemine tutturma yöntemlerine ilişkin bulgular tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Oyaların Zemine Tutturulması

Oyaların Zemine Tutturulması	Birey	
	N	%
Şerit üzerine	6	24
Kurdele üzerine	5	20
Ürün üzerine	3	12
İplik üzerine	10	40
Zincir üzerine	1	4
Toplam	25	100

Tablo 8 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerden %40'ı oyayı iplik üzerine tutturarak yaptığı, %4'ünün ise zincir üzerine tutturduğu belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapan bireylerin oyaları iplik üzerine tutturma sebepleri, oyalara kendi başına bir ürünü oluşturmasıdır.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin oyaları saklama yöntemlerine ilişkin bulgular tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oyaları Saklama Yöntemleri

Oyaların Saklanma Yöntemleri	Birey	
	N	%
Kâğıda sararak	2	8
Poşetleyerek	5	20
Naftalinleyerek	2	8
Bohçalayarak	16	64
Toplam	25	100

Tablo 9 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %64'ü ürünleri bohçalayarak, %8'i kâğıda sararak, %8'i ise naftalinleyerek sakladıkları belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapan bireylerin oyaları saklarken bohçama sebepleri, bohçalama işleminin oyaları dış etkenlere karşı uzun süre koruduğu düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde iğne oyalarıyla uğraşan bireylerin oyaları temizleme yöntemlerine ilişkin bulgular tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. İğne Oyalarıyla Uğraşan Bireylerin Oyaları Temizleme Yöntemleri

Oyaların Temizlenme Yöntemleri	Birey	
	N	%
Keserek	10	40
Yakarak	13	52
Oyanın içinden geçirerek	2	8
Toplam	25	100

Tablo 10 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %52'sinin oyanın ipliğini yakarak temizlediği, %8'inin oyanın işlenen kısmının içinden geçirerek temizlediği belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapan bireylerin oyaları temizlerken keserek temizleme yöntemini kullanma sebepleri, oyayı yakmadan, bozmadan makasla keserek sağlıklı bir şekilde temizledikleri düşünülmektedir.

Bilgi Formundan Elde Edilen Bilgiler

3. Ürünlerin Tür ve Yapım Tarihleri

Hatay İli Samandağ İlçesinde bulunan iğne oyalı ürünler için oluşturulan bilgi formlarından elde edilen verilerin analizi aşağıda verilmiştir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde incelenen oyaların yapım tarihine ilişkin bulgular tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Oyaların Yapım Tarihi

Oyaların Yapım Tarihi	Oyalar	
	N	%
1960-1980 yılları arası	8	20
1980-1990 yılları arası	3	7,5
1990- 2000 yılları arası	8	20
2000-2011	21	52,5
Toplam	40	100

Tablo 11 İncelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin oyaların %52,5 ini 2000-2011 yılları arasında yaptığı,% 20 sini 1990-2000 yılları arasında ,%7,5 ini 1980-1990 yılları arasında, %20 sini 1960-1980 yılları arasında yaptığı belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, araştırılan ürünler arasında elli yıllık oyalara rastlanmış olması Samandağ yöresinde iğne oyalarının en az elli yıldır yapıldığını göstermektedir. Bunun yanında günümüze yakın tarihlerdeki iğne oyalı ürünlerin de bulunduğu görülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde incelenen oyaların ürün türüne ilişkin bulgular tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Oyaların Ürün Türü

Oyaların Ürün Türü	Oyalar	
	N	%
Vitrin takımı	3	7,5
Sehpa örtüsü	7	17,5
Orta sehpa	2	5
Şömen tabla	5	12,5
Fiskos örtüsü	3	7,5
Masa örtüsü	5	12,5
Haç sembolü pano	1	2,5
Bardak altı nihale	3	7,5
Karyola yastığı	2	5
Bebek örtüsü	2	5
Mevlit örtüsü	1	2,5
Yazma kenarı	1	2,5
Çarşaf kenarı	2	5
Oda takımı	3	7,5
Toplam	40	100

Tablo 12 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin, %17,5 inin sehpa örtüsü, %12,5 inin masa örtüsü, %7,5 inin vitrin takımı, %7,5 inin bardakaltı nihale, %5 inin bebek örtüsü, %5 inin karyola yastığı, %5 inin orta sehpa, %2,5' inin oda takımı yaptığı, %2,5' unun çarşaf takımı, %2,5' unun yazma kenarı, %2,5' unun mevlit örtüsü, %2,5 inin hac sembolü pano yaptığı belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oya yapan bireylerin en fazla sehpa örtüsü ve masa örtüsüne yönelme sebeplerinin, alınan siparişlerin bu yönde olduğu ya da ihtiyacın en fazla bu tarz ürünlerde yoğunlaştığı düşünülmektedir.

4. Ürünlerin Teknik Özellikleri

Hatay ili, Samandağ ilçesinde incelenen oyalarda kullanılan tekniklere ilişkin bulgular tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. Ürünlerde Kullanılan Teknikler

Kullanılan Teknikler	Birey	
	N	%
a-c	20	50
a-b	12	30
a-b-c	8	20
Toplam	40	100

a) Zürafa tekniği b)Piko c)Kaya tekniği

Tablo 13 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %50’ sinin zürafa ve kaya tekniğini kullandığı, %8 inin ise zürafa piko ve kaya tekniklerini bütün kullandığı belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oyalarla uğrasan bireylerin yarısının zürafa ve kaya tekniklerini bir arada kullanmasının nedeni bu tekniklerin birçok motifte başlangıç tekniği olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde incelenen oyalarda kullanılan renklere ilişkin bulgular tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14. Ürünlerde Kullanılan Renkler

Kullanılan renkler	Oyalar	
	N	%
Beyaz	28	70
Krem	4	10
Kırık beyaz	4	10
Kırmızı	1	2,5
Yeşil	1	2,5
Sarı	1	2,5
Mavi	1	2,5
Toplam	40	100

Tablo 14 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %2,5' inin mavi, %2,5 inin sarı, %2,5 inin yeşil, %2,5 inin kırmızı, %10 unun kırık beyaz , %10 unun krem ve %70 inin beyaz renk kullandığı belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, oyalarla uğrasan bireylerin büyük kısmının oyaları beyaz renkte işlediği görülmektedir. Bunun sebebi olarak alınan siparişlerin renginin beyaz olduğu düşünülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde incelenen oyalarda kullanılan bezeme konularına ilişkin bulgular tablo 15'da sunulmuştur.

Tablo 15. Ürünlerde Kullanılan Bezemeler

Bezeme Konuları	Ürün	
	N	%
a-c	25	62,5
a-b	12	30
d	3	7,5
Toplam	40	100

a) Bitkisel bezeme b) Nesneli bezeme c) Geometrik bezeme d) Yazılı bezeme

Tablo 15 İncelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %25' inin bitkisel ve geometrik bezemeleri,%12'sinin bitkisel ve geometrik bezemeleri,%7,5'unun ise yazılı bezemeleri kullandığı belirlenmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlara göre, yapılan ürünlerin çoğunda bitkisel ve geometrik bezemeler görülmüştür. Bunun sebebinin iğne oyası yaparken yazılı bezeme türünü kullanmanın zor olduğu düşünülmektedir. Fakat bazı sipariş işlemlerde özel olarak kişinin baş harfinin işlendiği yazılı bezemeler görülmektedir.

Hatay ili, Samandağ ilçesinde incelenen oyalara ilişkin bulgular tablo 16'de sunulmuştur.

Tablo 16. Ürünlerde Kullanılan Kompozisyon Çeşitleri

Kullanılan Kompozisyon Çeşitleri	Birey	
	N	%
Düzenli sıralamalarla düzenlenmiş	10	40
Atlama sıralamalarla düzenlenmiş	5	20
Bağlantılı sıralamalarla	9	36
Geçmeli sıralamalarla	1	4
Toplam	25	100

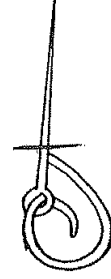
Tablo 16 incelendiğinde, iğne oyası yapan bireylerin %40'ı düzenli sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyonu, %36'sının bağlantılı sıralamalı kompozisyonu, % 20'sinin atlama sıralamalı kompozisyonu %4'ünün ise geçmeli sıralamalı kompozisyonu kullandığı belirlenmiştir.

SAMANDAĞ İLÇESİ İĞNE OYALARININ YAPIM ANALİZİ

İşlem 1. Zürafa Yapmak

İşlem Basamakları;

1. İpliği iğneye takınız.
2. Oya yapılacak kumaşın kenarının 2-3 mm altına iğneyi batırınız.
3. İpliği sağ taraftan kumaşa tutturunuz.
4. İpliği tutturduğunuz yerden 2 mm'den sola ve 2 mm'den yukarı doğru batırınız.(şekil 22.)

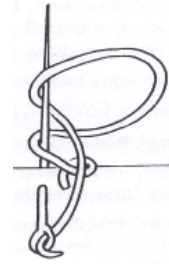
Şekil 22.

5. İpliği iğnenin ucundan sağdan sola doğru geçiriniz.

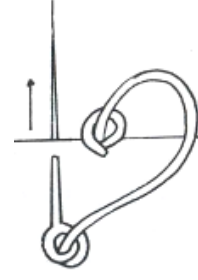
Şekil 23.1

6. İğneye takılı ipliği sağ elinize alın ve sağdan sola doğru iğnenin üzerinde iki kere sarınız.

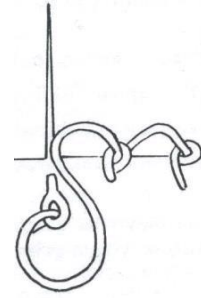
Şekil 23.2

7. İğneyi ipliğin içinden çekiniz ve düğümü sıkıştırınız.

Şekil 23.3

8. İlmeğin solundan 1,5-2 mm ara ile iğneyi batınız ve işlemi tekrarlayınız.

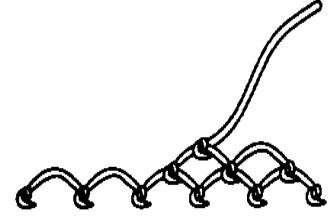
Şekil 23.4

9. İşlemin sonunda ipliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz.

İşlem 2. Piko Yapmak

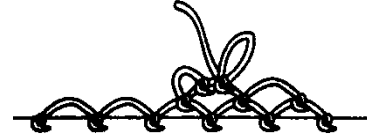
İşlem Basamakları;

1. İğneye yeteri kadar iplik geçiriniz.
2. Model özelliğine göre zürafayı istenilen sayı kadar yapınız
3. Piko yapılacak zürafanın içinden iğneyi çıkartıp buraya bir düğüm atınız.

Şekil 24.

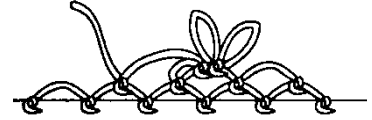
4. İğneyi tekrar zürafanın içinden geçirerek iğnenin üzerine iplik dolayarak iğneyi sağ elinizle yukarı doğru çekiniz.
5. Düğümün soluna, zürafanın 3-4 katı uzunluğunda iplik bırakarak yeniden düğüm oluşturunuz.

Şekil 24. 1.

6. Pikoyu desen özelliğine göre istenilen sayıda tekrar ediniz.

Not: Piko yaparken yüksekliklerinin aynı olmasına dikkat ediniz.

Şekil 24. 2 (Köklü, 2002, s. 218)

İşlem 3. İplik Atmalı Kaya Oya Yapmak

İşlem Basamakları;

1.Sağdan sola doğru beş tane zürafa ilmeği çalışınız.

Şekil 25.

2. Son ilmeğin ortasına batarak bir düğüm oluşturunuz.

Şekil 25.1.

3.Sağdaki ilk ilmeğin içine doğru ipliği uzatarak batırınız ve bir düğüm oluşturunuz.

Şekil 25.2.

4. Sağa doğru atılan ipliği de içine alacak şekilde dört adet zürafa ilmeği oluşturunuz.

Şekil 25.3.

5.Aynı işlemlere tek zürafa ilmeği oluşuncaya kadar devam ediniz.

Şekil 25.4.

6.Son zürafa ilmeğini çalışıp ipliği 3-4 mm uzağından kesiniz.

İşlem 4. Kaya Oya Yapmak

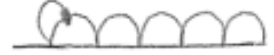
İşlem Basamakları;

1. Sağdan sola doğru beş tane zürafa ilmeği çalışınız.

Şekil 26.

2. Son ilmeğin ortasına batarak bir düğüm oluşturunuz.

Şekil 26.1

3. Sağa doğru her zürafanın içine tekrar batarak dört tane zürafa çalışınız.

Şekil 26.2

4. Son ilmeğin ortasına batarak sola doğru dönüp aynı işlemleri tekrarlayınız.

Şekil 26.3

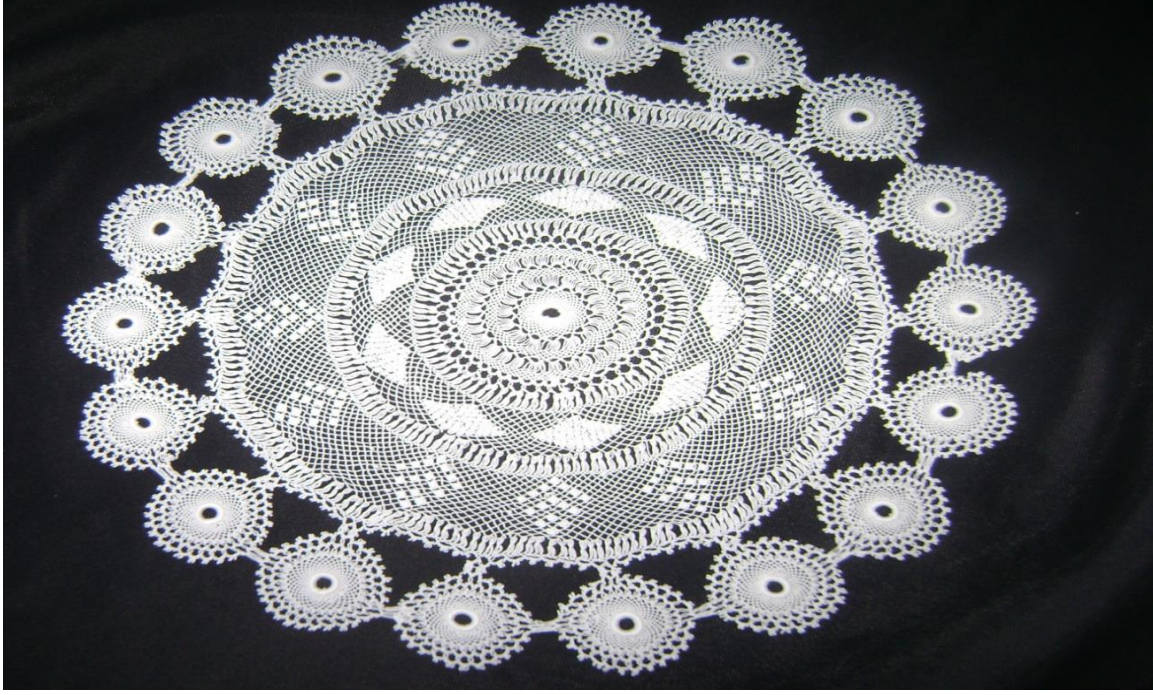
5. Tek zürafa sayısı oluşuncaya kadar aynı işlemlere devam ediniz.

BİLGİ FORMLARI

Fotoğraf No: 1

Fotoğraf No	: 1
Araştırma Tarihi	: 10.02.2012
Ürünün yapım tarihi	: 1962
Ürün Türü	: Sehpa Örtüsü
Ürünün Boyutları	: 15x15
Ürünün Kaynağı	: -
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Krem rengi
Kullanılan Bezeme Konuları	: Geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki vitrin örtüsünde kare ilmek piko ve sinek kanadı teknikleri kullanılarak içten dışa doğru farklı motifler oluşturulmuştur. Geometrik bezemelerle örtünün kenar kısmı çevrelenmiştir.

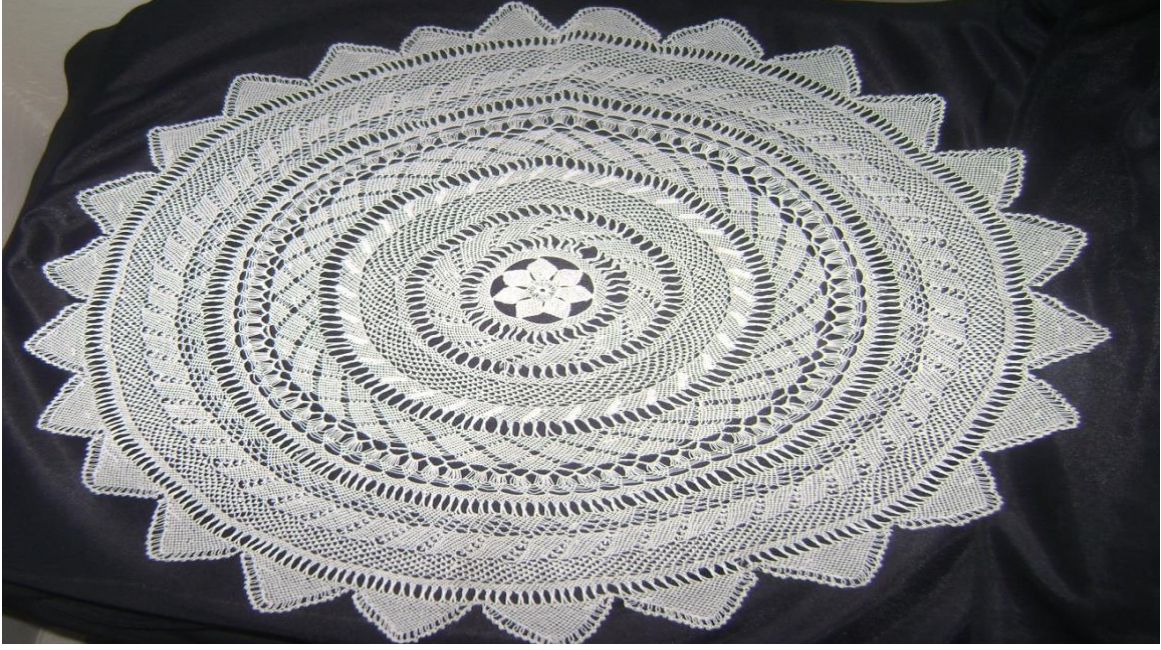
Fotoğraf No: 2

Fotoğraf No	: 2
Araştırma Tarihi	: 10.02.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 1970
Ürün Türü	: Sehpa Örtüsü
Ürünün Boyutları	: 40x40 cm
Ürünün Kaynağı	: -
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünde kare ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Çam ağacı biçiminde bitkisel bezemeler uygulanmış, yuvarlak biçimde de geometrik bezemeler uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

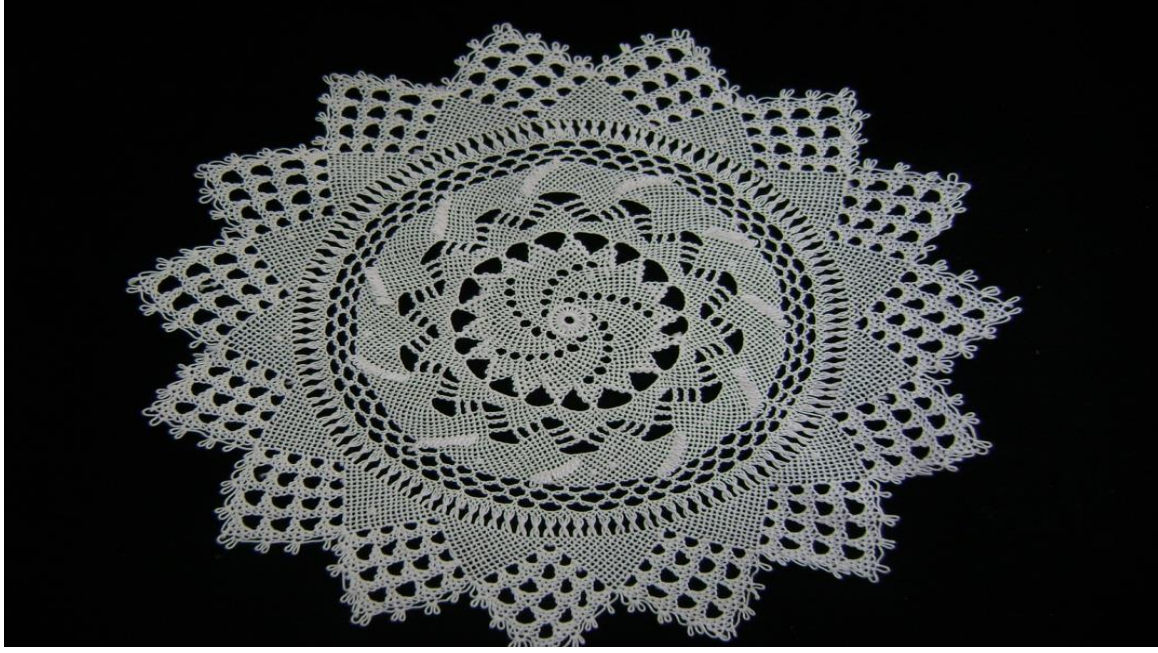
Fotoğraf No: 3

Fotoğraf No	: 3
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 1965
Ürünün Türü	: Orta sehpa
Ürünün Boyutları	: 30x50 cm
Ürünün Kaynağı	: -
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk ipli, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Oval formdaki örtünün ortasına düzgün sıralamalarla üç tane yuvarlak motif yerleştirilmiştir. Motiflerin etrafında kare ilmek sinek kanadı, piko ve üçgen ilmek teknikleri kullanılmıştır. Kenarları bitkisel ve geometrik bezemelerden oluşan motiflerle çevrelenmiştir

Fotoğraf No: 4

Fotoğraf No	: 4
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 1975
Ürün Türü	: Şömen tabla
Ürünün Boyutları	: En 55 cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, 60 numara pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki örtüde üçgen ilmek kare ilmek ve piko teknikleri kullanılarak içten dışa doğru birbirinden farklı motifler oluşturulmuştur. Örtüde bitkisel ve geometrik bezemeler kullanılmıştır.

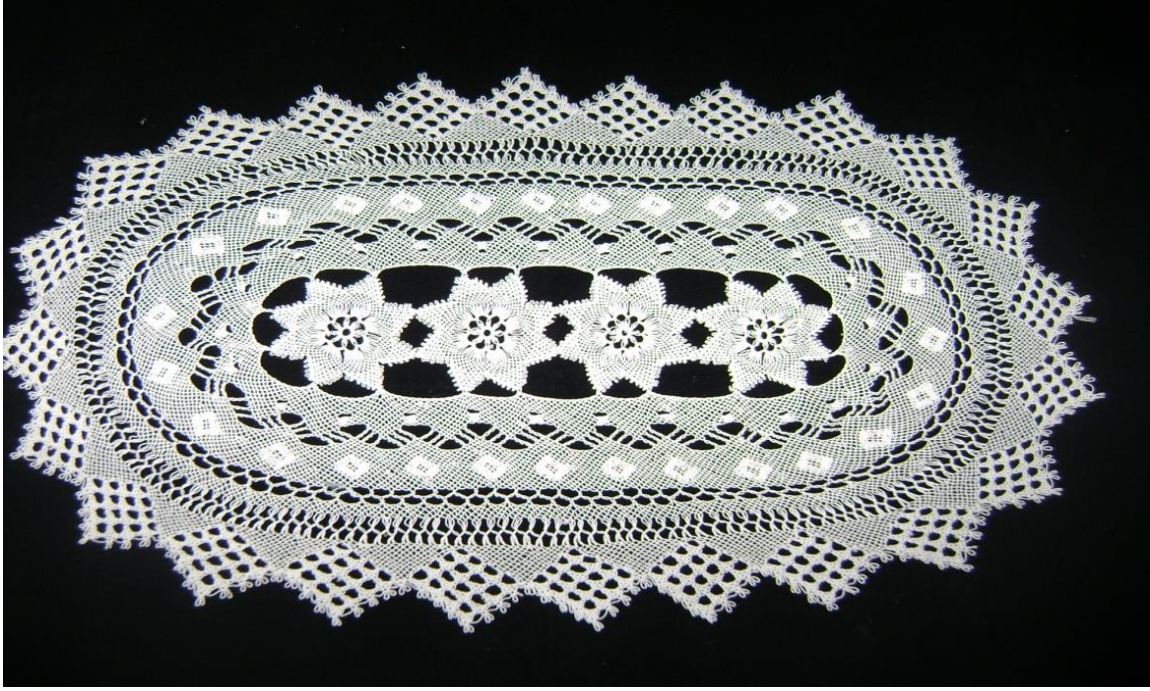
Fotoğraf No: 5

Fotoğraf No	: 5
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün yapım tarihi	: 2010
Ürün Türü	: Sehpa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 20 cm çap
Ürünün Kaynağı	: Liman USLU
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, çakmak, pamuklu iplik
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, kazayağı, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel bezeme, geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünün ortasına çarkıfelek biçiminde motifi yerleştirilmiş, etrafı kare ilmek ve trabzan tekniğiyle işlenmiştir. Uç kısımlarında üçgen ilmek ve sinek kanadı teknikleri kullanılarak geometrik bezemeler oluşturulmuş kompozisyon bu şekilde tamamlanmıştır.

Fotoğraf No: 6

Fotoğraf No	: 6
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1982
Ürünün Türü	: Sehpa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 62x62 cm
Ürünün Kaynağı	: Liman USLU
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, pamuk iplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöredeki İsimleri	: Salyangoz, badem, zincir, çam ağacı, dolabı, akrep, kurdele, ince pirinç, kediyağı, dağ çiçeği.
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel, geometrik, nesneli.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünün ortasına çarkıfelek biçiminde motif yerleştirilmiştir. Kare ilmek tekniği kullanılarak farklı şekillerde geometrik ve bitkisel bezemeleri oluşturmuştur.

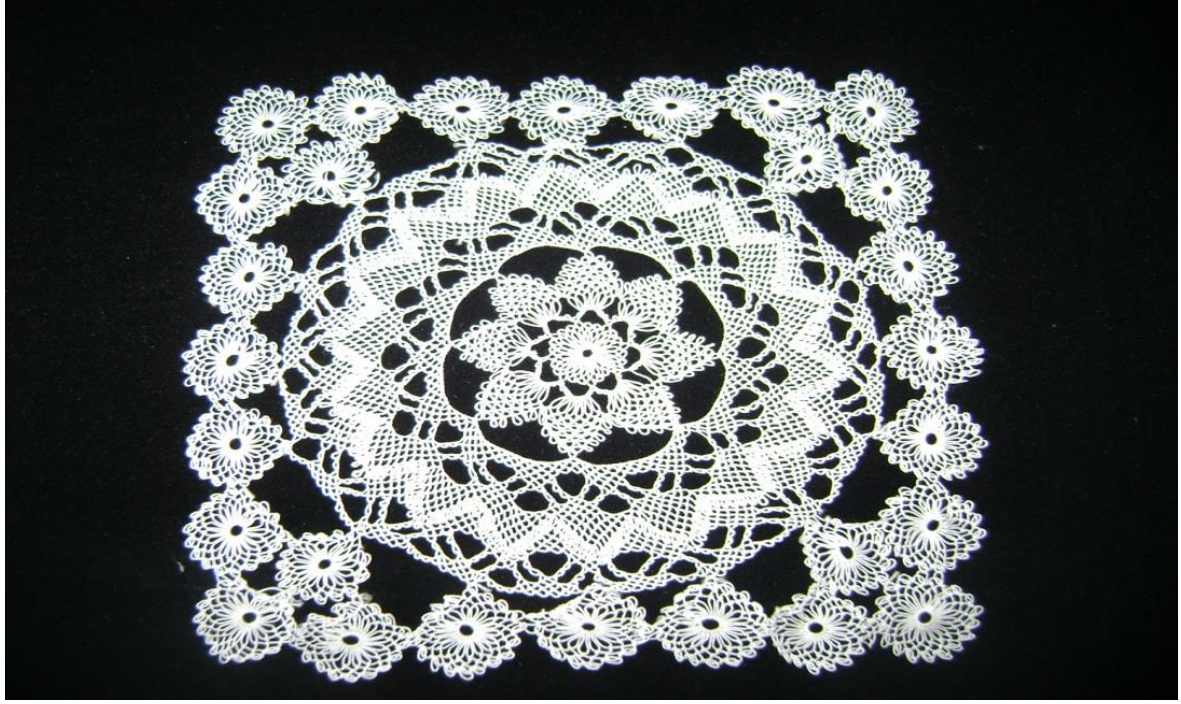
Fotoğraf No: 7

Fotoğraf No	: 7
Araştırma Tarihi	: 15.01.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1991
Ürünün Türü	: Orta sehpa
Ürünün Boyutları	: 60x35 cm.
Ürünün Kaynağı	: Liman USLU
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Yıldız, kapalı dolap, yarım akrep, zincir, dağ, çiçek
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Oval Formdaki sehpa örtüsünün ortasına bağlantılı sıralamalı dört tane yıldız biçiminde motif yerleştirilmiştir. Etrafı kare ilmek ve tırbazan tekniğinden oluşan dört farklı motifle çevrelenmiştir.

Fotoğraf No: 8

Fotoğraf No	: 8
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011- bitmemiş ürün.
Ürün Türü	: Fiskos örtüsü
Ürünün Boyutları	: 80x80 cm
Ürünün Kaynağı	: Liman USLU
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Sineklik, düz yelpaze, yarım akrep, faredişi, baklava.
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Fiskos örtüsünün ortasına kare biçiminde belli sayıda bağlantılı sıralamalı motif yerleştirilmiştir. Örtüde, üçgen ilmek teknikleri kullanılarak bitkisel ve geometrik bezemeler oluşturulmuştur. Kare biçiminde başlayan örtü içten dışa doğru ilerledikçe yuvarlak forma dönüştürülmüştür.

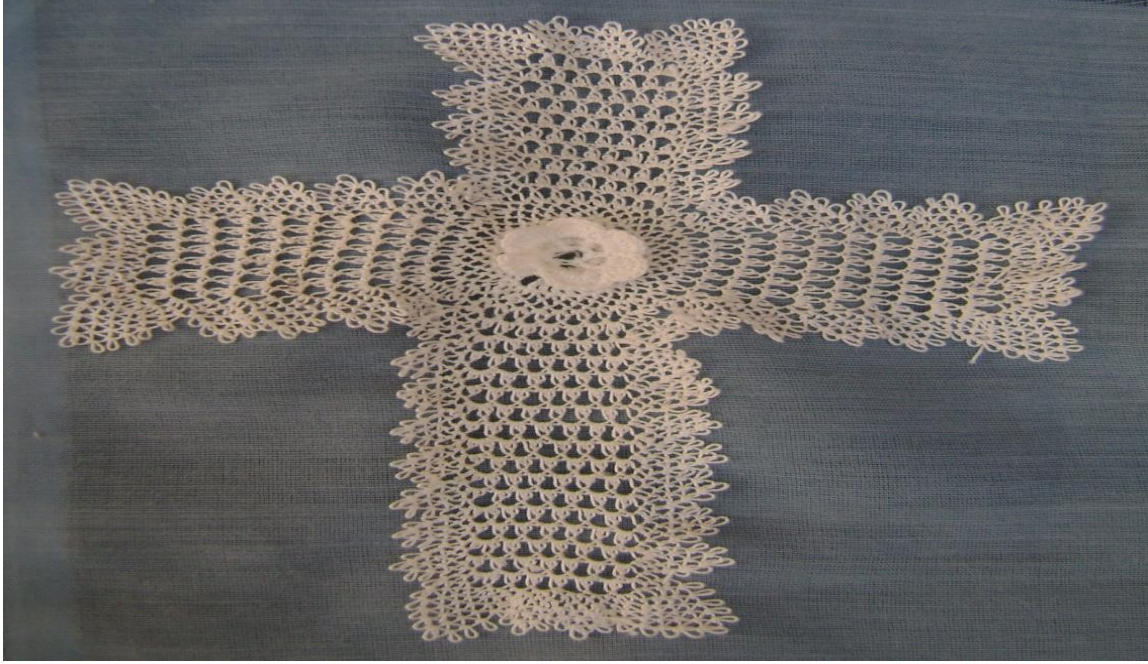
Fotoğraf No: 9

Fotoğraf No	: 9
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1962
Ürün Türü	: Vitrin içi
Ürünün Boyutları	: 20x20 cm.
Ürünün Kaynağı	: Aniyiz KARTUN
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, pamuk iplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Yıldızlı motif, blengag, krağı, kuruşığ.
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Kare formdaki örtünün ortasına yıldız biçiminde bir motif yerleştirilmiştir. Merkezden dışa doğru kare ilmek, üçgen ilmek, piko ve sinek kanadı teknikleri uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

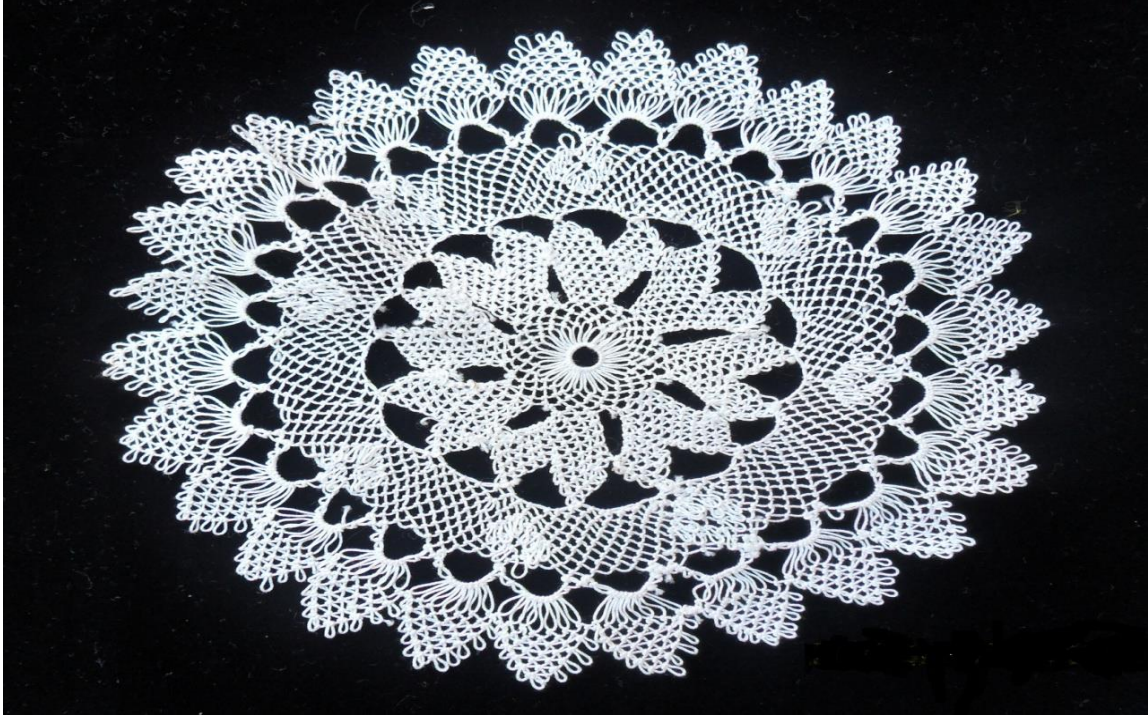
Fotoğraf No: 10

Fotoğraf No	: 10
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Masa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 1mx60 cm.
Ürünün Kaynağı	: Aniyiz KARTUN
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Sineklik, mığtini, bilengag, çilek, trabzan, karağı.
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki masa örtüsünün ortasına bağlantılı sıralamalı motifler yerleştirilmiştir. Motifin kenarlarına kare ilmek, üçgen ilmek trabzan teknikleri uygulanmış bitkisel ve geometrik bezemeler tekrarlanmıştır. Son sırada piko tekniği kullanılarak örtü zikzak şekilde çevrelenmiştir.

Fotoğraf No: 11

Fotoğraf No	: 11
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2010
Ürün Türü	: Hac işaretli Pano
Ürünün Boyutları	: 15x12 cm.
Ürünün Kaynağı	: Aniyiz KARTUN
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, koton kumaş, pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Krem
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli ve bitkisel bezemeler.
Kompozisyon Özellikleri	: Pano amaçlı yapılan hac simgeli işlemenin ortasında tığ danteliyle işlenmiş çiçek motifi yer almaktadır. Motifin etrafı kare ilmek, sinek kanadı teknikleriyle “+” işareti oluşturacak şekilde işlenmiş, kenarları üçgen ilmek ve piko tekniği yapılarak çevrelenmiştir.

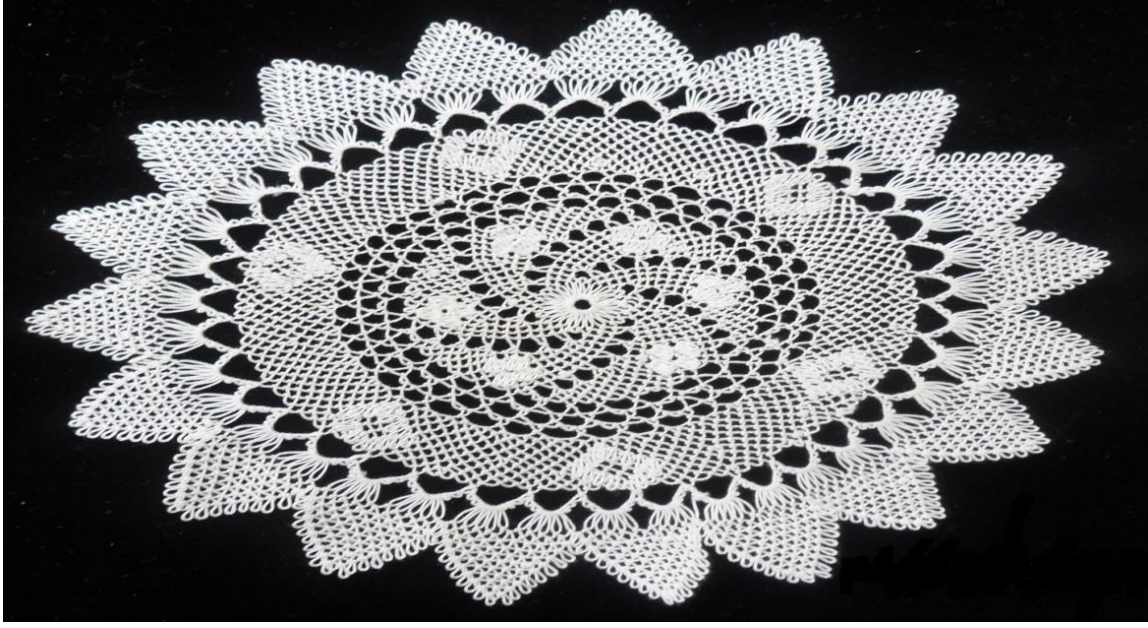
Fotoğraf No: 12

Fotoğraf No	: 12
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Bardak altı (nihale)
Ürünün Boyutları	: 15 cm çapında
Ürünün Kaynağı	: Apraksi SİLAHLI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Yonca, dolabı, çilek
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli geometrik ve bitkisel bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki nihalenin ortasına yonca biçiminde çiçek motifi yerleştirilmiştir. Motifin etrafındaki kare ilmekler geometrik bezemeleri oluşturmuş, üçgen ilmek ise bitkisel bezemeleri oluşturmuştur.

Fotoğraf No:13

Fotoğraf No	: 13
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Nihale
Ürünün boyutları	: 15 cm çap.
Ürünün kaynağı	: Azat BEBEK
Kullanılan araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki nihalede merkezden dışa doğru kare ilmek, trabzan, üçgen ilmek teknikleri tekrarlanarak uygulanmıştır. Etrafi sinek kanadı tekniğiyle çevrelenerek kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 14

Fotoğraf No	: 14
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2010
Ürün Türü	: Sehpa Örtüsü
Ürünün Boyutları	: 25x25 cm.
Ürünün Kaynağı	: Azat BEBEK
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Değirmen, kuş ayağı, dolap, çilek
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünün ortası çarkıfelek biçiminde işlenmiş, etrafı kare ilmek tekniğiyle çevrelenmiştir. Kenarlarına üçgen ilmek tekniği kullanılarak bitkisel bezemelerle kompozisyon tamamlanmıştır.

Fotoğraf No: 15

Fotoğraf No	: 15
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2010
Ürün Türü	: Sehpa örtüsü
Ürünün Yöresel adı	: Pilur budur
Ürünün Boyutları	: 25x25 cm.
Ürünün Kaynağı	: Azat BEBEK
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Sineklik, mığitini, bilengag, çilek, tırabzan, karağı, dolabihut.
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Yazılı, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünün ortasına kare bir motif yerleştirilmiştir. Etrafı bitkisel yazılı ve geometrik bezemeli motiflerle çevrelenmiştir.

Fotoğraf No: 16

Fotoğraf No	: 16
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Fiskos Örtüsü
Ürünün Boyutları	: 90 cm çap.
Ürünün Kaynağı	: Maria DOĞAN
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, 60 numara pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Değirmen, badem, tırabzan, blengag(akrep), dolabak(dolap), halleç(üst üste), ağaç.
Kullanılan Renkler	: Kırık Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel, yazılı ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki örtünün ortası çarkıfelek motifiyle başlanmıştır. Bitkisel, yazılı ve geometrik motifler kullanılmıştır. Kare ilmek, üçgen ilmek, piko teknikleri bir arada kullanılarak farklı motifler oluşturmuştur.

Fotoğraf No: 17

Fotoğraf No	: 17
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Şemen Tabla
Ürünün boyutları	: 60cm cm çap.
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, 60 numara pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki masa örtüsünde kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Karanfil yaprağı biçiminde bitkisel bezemeler uygulanmış, kare ve yuvarlak biçimde de geometrik bezemeler uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No	Fotoğraf No: 18
Fotoğraf No	: 18
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Masa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 90x90cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, 60 numara pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünde kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Karanfil yaprağı biçiminde bitkisel bezemeler uygulanmış, kare ve yuvarlak biçimde de geometrik bezemeler uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 19

Fotoğraf No	: 19
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün yapım tarihi	: 1992
Ürünün Türü	: Karyola yastığı
Ürünün boyutları	: 55x40cm
Ürünün Kaynağı	: Semra KAYIKÇI
Kullanılan araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, trabzan
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Kırık Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Kurdele üzerine zürafa, trabzan, kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri sırasıyla uygulanmıştır. Alt kısımda bordür şeklinde su motifi işlenmiş, kenar kısmında zikzak şeklinde motiflerin birleştirilmesiyle kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 20

Fotoğraf No	: 20
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2006
Ürün Türü	: Masa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 95x60cm
Ürünün Kaynağı	: Neval MİÇOĞULLARI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, 60 numara pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Değirmen, blengag(akrep), dolabak(dolap).
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki şöen tablasının ortasına yıldız biçiminde bağlantılı sıralamalı motifler yerleştirilmiştir. Üst sıralarda kare ve üçgen ilmek teknikleri bitkisel ve geometrik bezemeleri oluşturmuştur. Örtünün kenarları piko tekniğiyle çevrelenerek kompozisyon tamamlanmıştır.

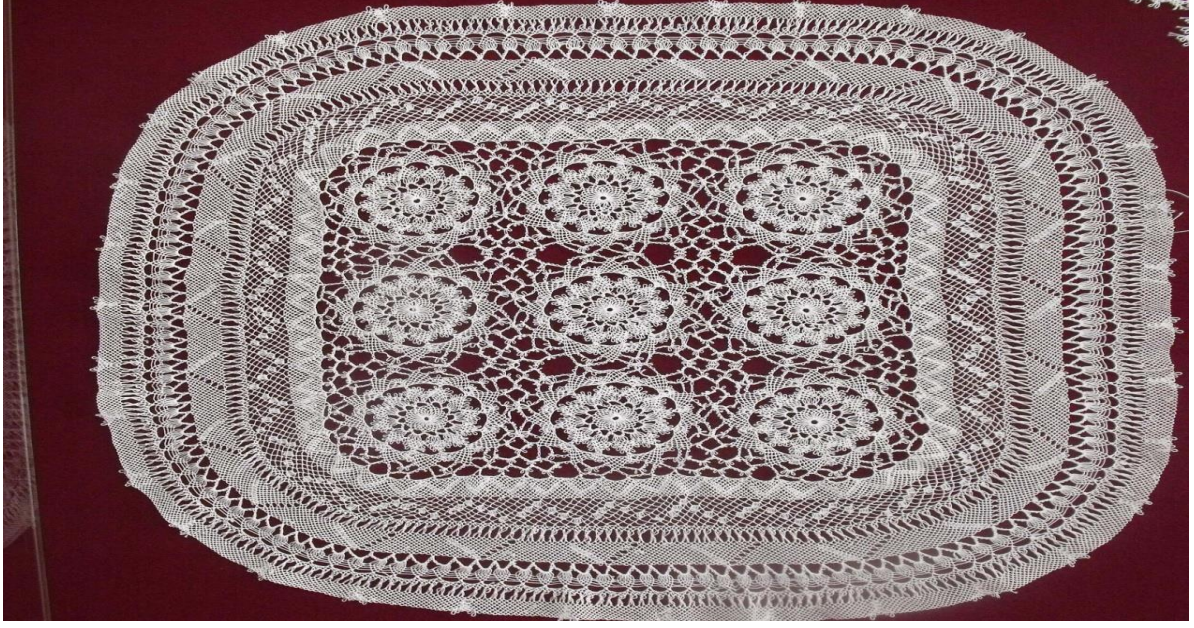

Fotoğraf No: 21

Fotoğraf No	:21
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1995
Ürün Türü	: Yastık
Ürünün Boyutları	: 90x45 cm
Ürünün Kaynağı	: Neval MİÇOĞULLARI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, patiska, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	:Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Kurdele üzerine zürafa, tırabzan, kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri sırasıyla uygulanmıştır. Alt kısımda bordür şeklinde su motifi işlenmiş, kenar kısmında zikzak şeklinde motiflerin yan yana gelmesiyle kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No	Fotoğraf No: 22
Fotoğraf No	: 22
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1992
Ürünün Türü	: Masa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 55x40cm
Ürünün Kaynağı	: Neval MİÇOĞULLARI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: (değirmen, badem, tırabzan, blengag(akrep), dolabak(dolap), halleç(üst üste), ağaç, vırbak(kurtcuk), faredişi, hut(tane) eleklik).
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünde kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Karanfil yaprağı biçiminde bitkisel bezemeler uygulanmış, kare ve yuvarlak biçimde de geometrik bezemeler uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 23

Fotoğraf No	: 23
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1990
Ürün Türü	: Masa örtüsü- tamamlanmamış
Ürünün Boyutları	: 48x48 cm
Ürünün Kaynağı	: Rima KAHİROĞULLARI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, makas, 60 numara pamuk iplik.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek,
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Kare formdaki fiskos örtüsünün ortasına dokuz tane bağlantılı sıralamalı bitkisel ve geometrik motifler yerleştirilmiştir. Bu motiflerin üzerine piko üçgen ilmek kare ilmek ve trabzan teknikleri kullanılarak altı farklı motif işlenmiştir. Kompozisyon henüz tamamlanmamıştır.

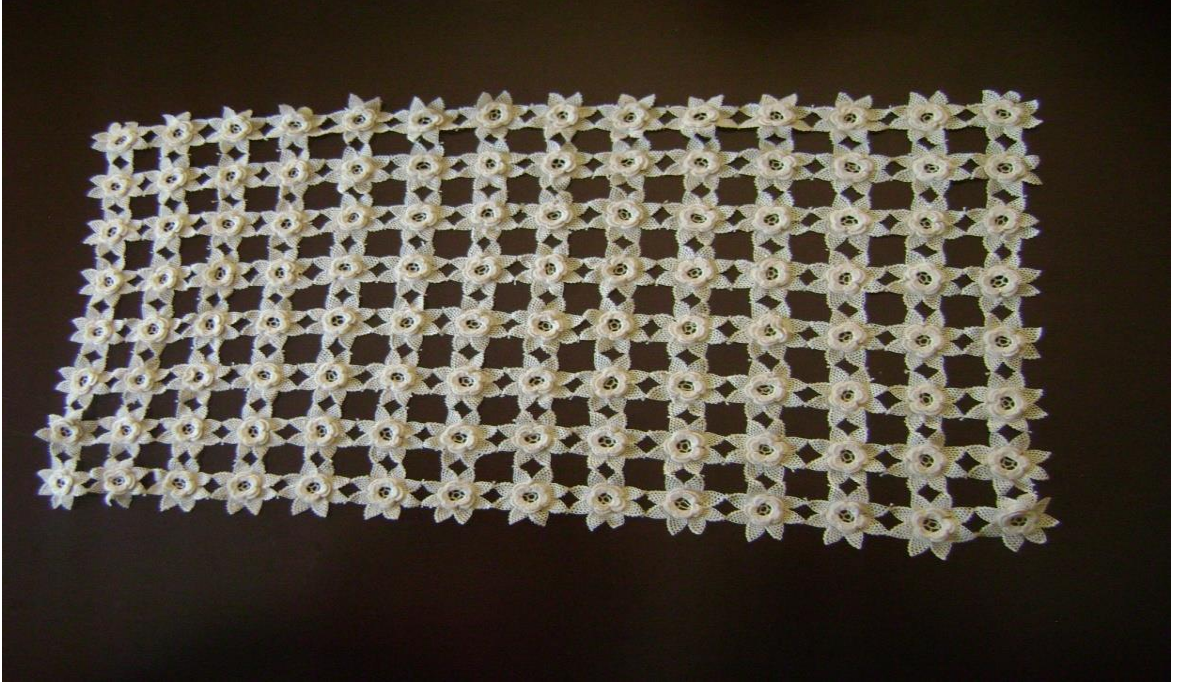
Fotoğraf No: 24

Fotoğraf No	: 24
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2009
Ürün Türü	: Orta sehpa
Ürünün Boyutları	:30x30 cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	: Değirmen, badem, tırabzan, blengag(akrep), dolabak(dolap), halleç(üst üste), ağaç, virbak(kurtcuk), faredişi, hut(tane) eleklik).
Kullanılan Renkler	: Kırık Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Nesneli, bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünde kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Karanfil yaprağı biçiminde bitkisel bezemeler uygulanmış, kare ve yuvarlak biçimde de geometrik bezemeler uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

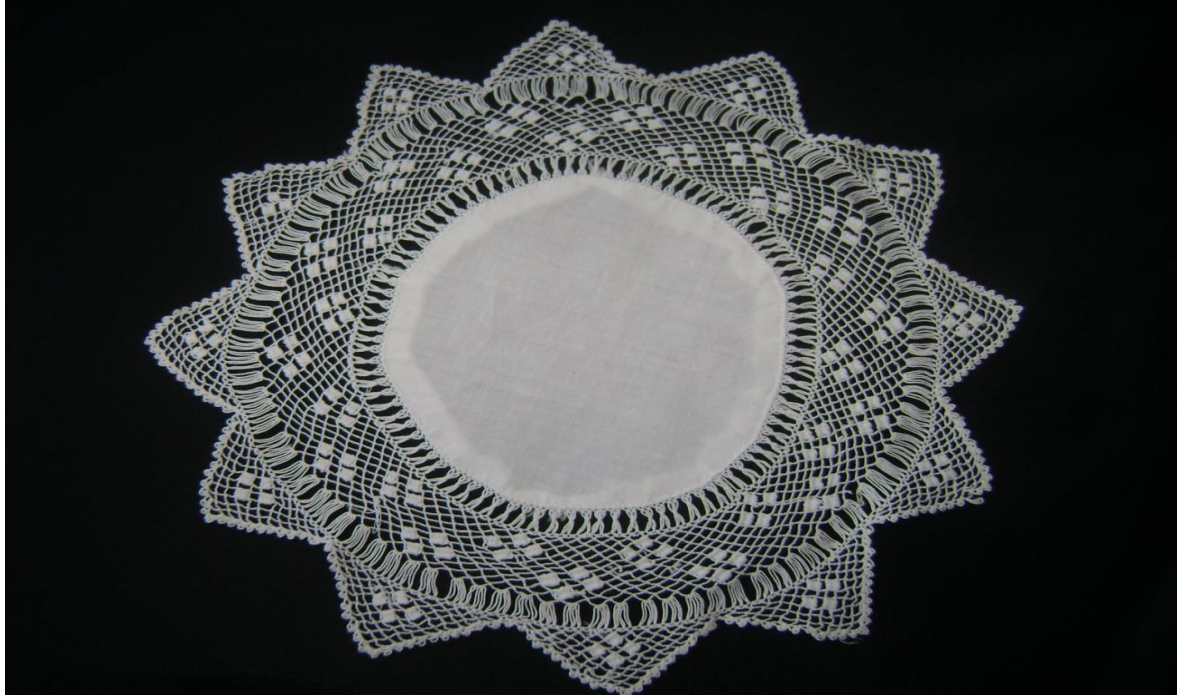
Fotoğraf No: 25

Fotoğraf No	: 25
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2006
Ürün Türü	:Bebek örtüsü
Ürünün Boyutları	: 110x110 cm
Ürünün Kaynağı	: Sakine MIÇOĞULLARI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, pamuk iplik, boncuk, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Krem rengi
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: kare formdaki bebek örtüsü şifon kumaş üzerine zürafa tekniği ile tutturulmuştur. Kare ilmek sinek kanadı üçgen ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Üst sırada geometrik bezemelerin arasına mavi renkte boncuklar yerleştirilmiştir. İşleme kumaşın dört kenarına da uygulanarak kompozisyon tamamlanmıştır.

Fotoğraf No: 26

Fotoğraf No	: 26
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2009
Ürün Türü	: Şemen tabla
Ürünün Boyutları	: 100x 50cm
Ürünün Kaynağı	: Perihan MİÇOĞULLARI
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Krem rengi
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki sehpa örtüsünde yıldız biçimindeki motifler bağlantılı sıralamalarla birleştirilmiştir. Motiflerin ortasına tığ danteliyle çiçek yapılmış, dantelin kenarları ise üçgen ilmek tekniğiyle işlenmiştir.

Fotoğraf No: 27

Fotoğraf No	: 27
Araştırma Tarihi	: 21.02.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1992
Ürün Türü	: Nihale
Ürünün Boyutları	: 20x20cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 70 numara pamuk iplik, patiska, makas
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki nihalenin ortasına yuvarlak biçimde patiska yerleştirilmiş kenarları zürafa tekniğiyle çevrelenmiştir. Kare ilmek tekniğiyle farklı motifler oluşturulmuş, kenarlarında sinek kanadı teknikleri kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 28

Fotoğraf No	: 28
Araştırma Tarihi	: 10.02.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1970
Ürün Türü	: Sehpa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 40x40cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 70 numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, üçgen ilmek, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünde kare ilmek üçgen ilmek ve piko teknikleri kullanılmıştır. Karanfil yaprağı biçiminde bitkisel bezemeler uygulanmış, kare ve yuvarlak biçimde de geometrik bezemeler uygulanarak kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 29

Fotoğraf No

:29

Araştırma Tarihi

: 21.03.2012

Ürünün Yapım tarihi

: 1965

Ürün Türü

: Vitrin takımı

Ürünün Boyutları

: 20x20 cm

Ürünün Kaynağı

:-

Kullanılan Araç-gereçler

: İğne, 80 numara pamuk iplik, makas.

Kullanılan Teknikler

: Kare ilmek, sinek kanadı

Tekniklerin Yöresel İsimleri

:-

Kullanılan Renkler

: Kırık Beyaz.

Kullanılan Bezeme Konuları

: Geometrik bezeme.

Kompozisyon Özellikleri

: Yuvarlak formdaki sehpa örtüsünün ortasına yuvarlak biçimde patiska yerleştirilmiş kenarları zürafa tekniğiyle çevrelenmiştir. Üzerine her sırada farklı bir teknik uygulanmıştır fakat zamanla çürüyen orta kısmı örtüden çıkarılmıştır.

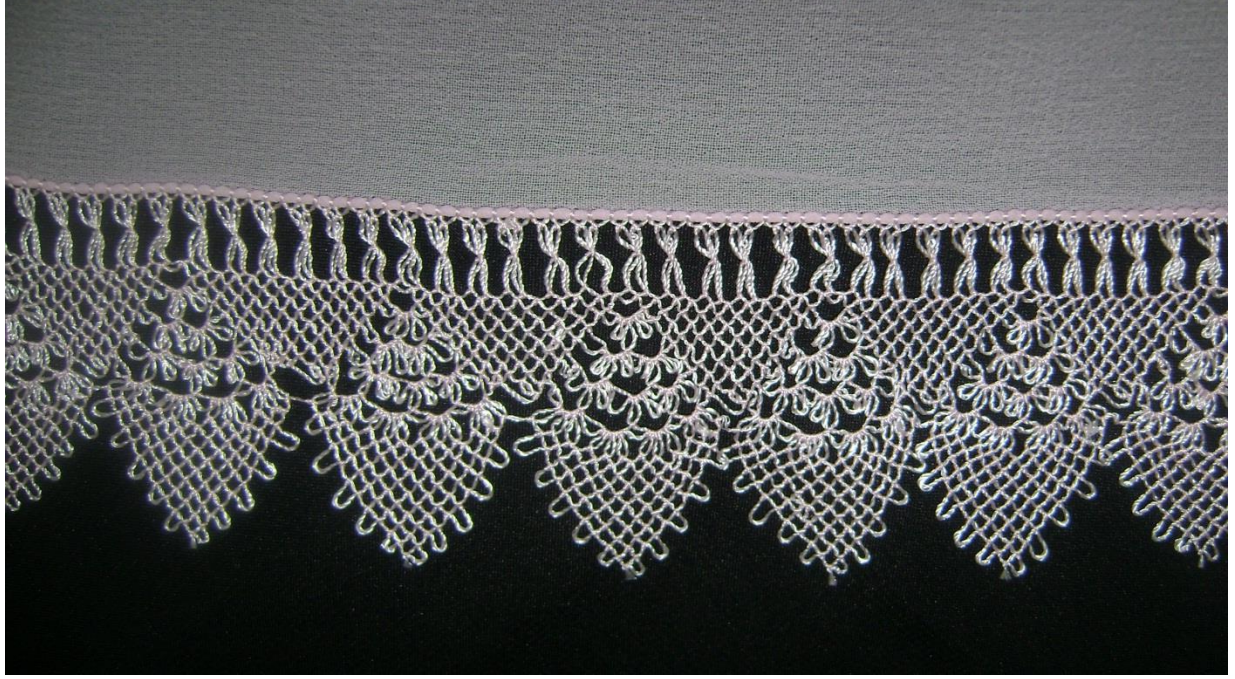
Fotoğraf No: 30

Fotoğraf No	: 30
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2011
Ürün Türü	: Sehpa örtüsü
Ürünün Boyutları	: 20x15cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, 60numara pamuk iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Oval biçimdeki sehpa örtüsünün ortasına dört tane motif yerleştirilmiştir. Etrafında kare ilmek, üçgen ilmek, sinek kanadı ve piko teknikleri kullanılmıştır. Kenarlarına yıldız biçiminde atlamalı sıralamalı motifler yerleştirilerek kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 31

Fotoğraf No	: 31
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 1983
Ürün Türü	: Mevlit örtüsü
Ürünün Boyutları	: 100x60 cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, naylon iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Kırık Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki mevlit örtüsünün üç kenarına uygulanan iğne oyasının iki kısa kenarındaki işleme aynı şekilde işlenmiştir. Uzun kenarının ortasına 30cm uzunluğunda kalın bir motif yerleştirilmiştir.

Fotoğraf No	Fotoğraf No: 32
Fotoğraf No	: 32
Araştırma Tarihi	: 21.03.2012
Ürünün Yapım tarihi	: 2012
Ürün Türü	: Mevrit örtüsü
Ürünün Boyutları	: 100x60 cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, naylon iplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, piko.
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Kırık Beyaz.
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel ve geometrik bezeme.
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki mevrit örtüsünün kenarları kıvrılarak üzerine zürafa tekniği yapılmıştır. Üçgen formda uygulanan kare ilmek tekniğinin aralarına piko tekniği uygulanmış oyanın kenarları badem şeklinde oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 33

Fotoğraf No	:33
Araştırma Tarihi	: 05.01.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 2000
Ürünün Türü	: Sehpa Örtüsü
Ürünün Boyutları	: 100x60cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, iplik, çakmak.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel bezeme, geometrik bezeme
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki sehpa örtüsünün ortasına on iki tane bağlantılı sıralamalı motif yerleştirilmiş, bu motiflerin etrafı kare ilmek tekniğiyle çevrelenmiştir. İçten dışa olmak üzere sırasıyla zincir, kare ilmek, üçgen ilmek, sinek kanadı, kare ilmek, zincir, üçgen ilmek ve sinek kanadı teknikleri çevrelenerek işlenip kompozisyon oluşturulmuştur.

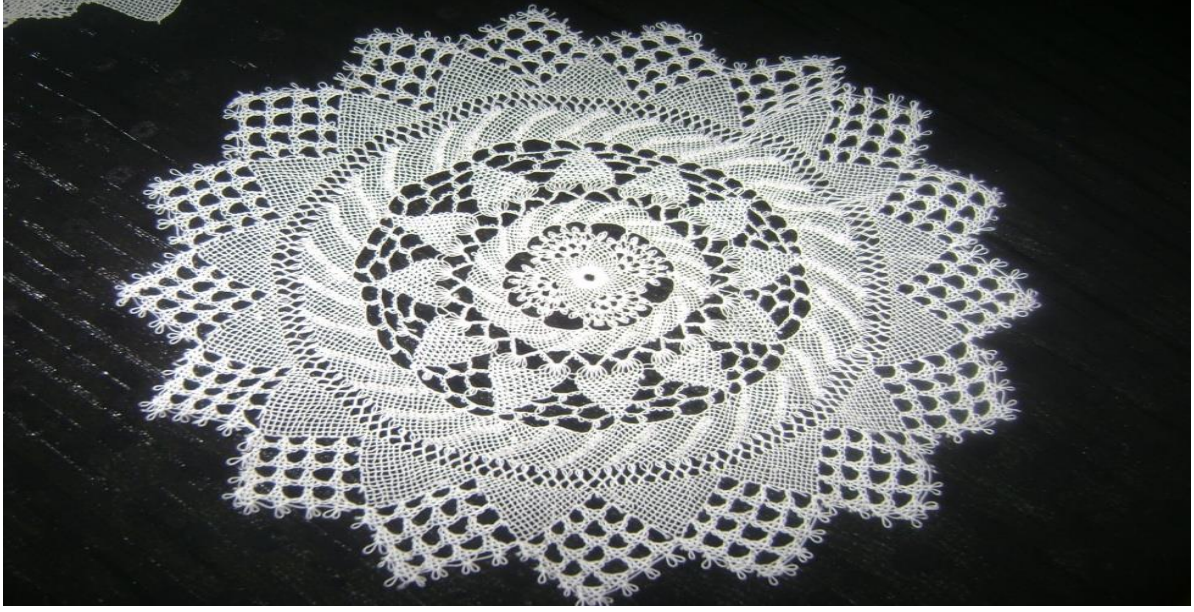
Fotoğraf No: 34

Fotoğraf No	:34
Araştırma Tarihi	: 15.10.2011
Ürünün Yapım Tarihi	: 2010
Ürün Türü	: Yazma Kenarı
Ürünün Boyutları	: 4m
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, naylon iplik, çakmak.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kayalar
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz, mavi, yeşil
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel bezeme, geometrik bezeme
Kompozisyon Özellikleri	: Yazma kenarına dikilmek üzere işlenmiş olan oya, kalın bir iplik üzerine kayalar tekniğiyle bağlantısız sıralamalarla yeşil renkte iplik ile tutturulmuştur. Yaprakların üzerine ortası beyaz dışı mavi olacak şekilde çiçekler işlenerek oluşturulmuştur.

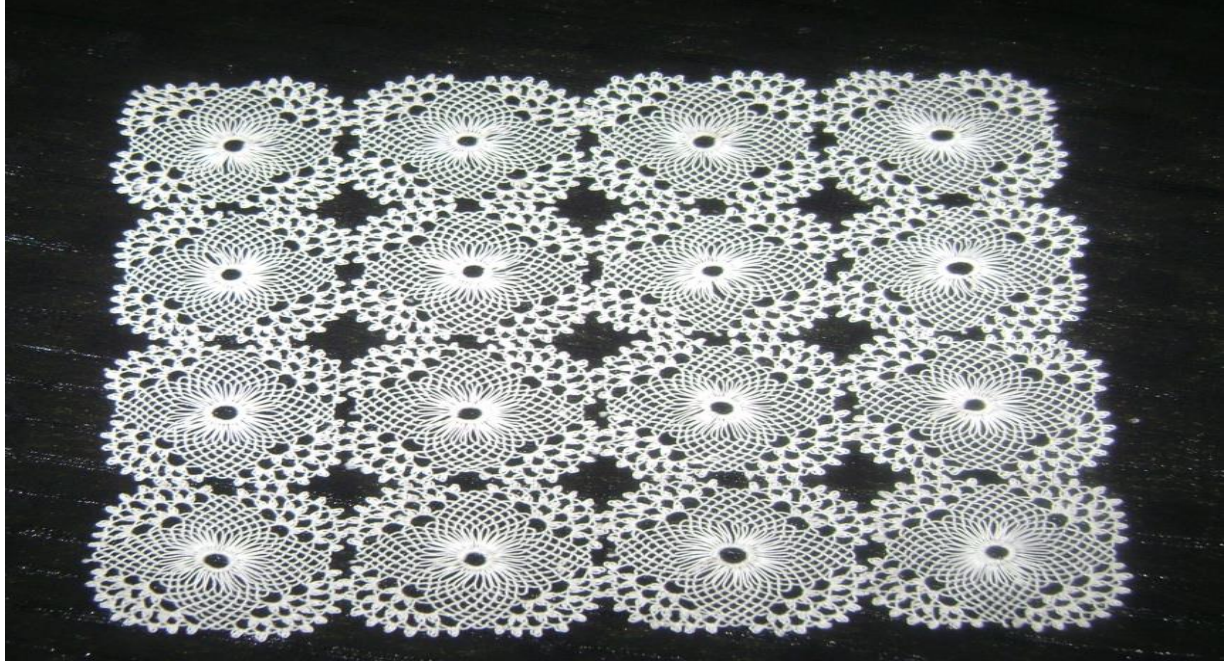
Fotoğraf No: 35

Fotoğraf No	:35
Araştırma Tarihi	: 15.10.2011
Ürünün Yapım Tarihi	: 2009
Ürün Türü	: Çarşaf Kenarı
Ürünün Boyutları	: 225x10cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, çapa İplik, kurdele, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, zürafa, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Geometrik bezeme
Kompozisyon Özellikleri	:Çarşaf kenarına dikilmek üzere kurdele kenarına işlenmiş iğne danteli, zürafa tekniğiyle kurdeleye tutturulmuştur. Bağlantılı sıralamalı geometrik motiflerin tekrar etmesiyle piko şeklinde su motifi oluşturulmuş, üzerine üçgen formda bağlantılı sıralamalı motifler yerleştirilmiştir.

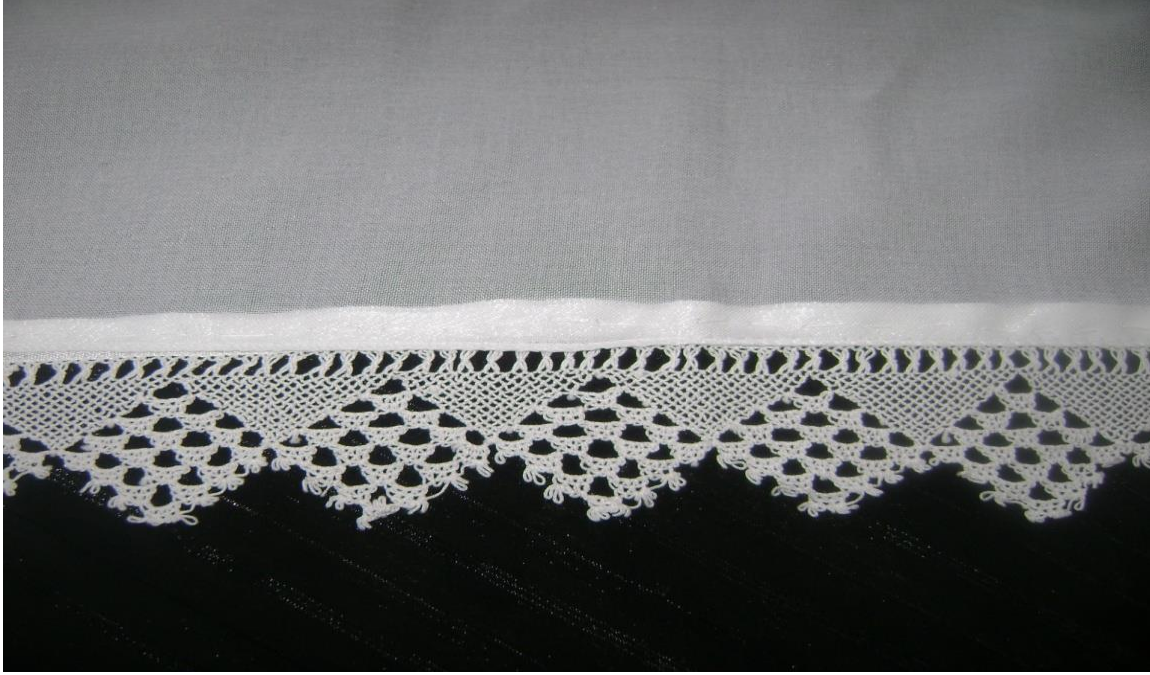
Fotoğraf No: 36

Fotoğraf No	:36
Araştırma Tarihi	: 5.01.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 2009
Ürün Türü	: Oda Takımı
Ürünün Boyutları	: 20x20cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, çapa İplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, zürafa, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Bitkisel bezeme, Geometrik bezeme
Kompozisyon Özellikleri	: Yuvarlak formdaki oda takımının ortasına yerleştirilen kare biçimindeki motifin kenarları, kare ilmek tekniğiyle işlenerek yuvarlak forma dönüştürülmüştür. Üzerine çilek biçimindeki motifler yerleştirilmiş ve üst sırada bağlantılı sıralamalı geometrik şekiller kullanılarak kompozisyon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 37

Fotoğraf No	:37
Araştırma Tarihi	: 05.01.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 1998
Ürün Türü	: Oda takımı
Ürünün Boyutları	: 20x20cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, çapa İplik, makas.
Kullanılan Teknikler	: Kare ilmek, sinek kanadı
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Geometrik bezeme
Kompozisyon Özellikleri	: Beyaz renkte yapılan oda takımında, motiflerin orta kısmında kare ilmek dış kısmında ise sinek kanadı tekniği uygulanmıştır. Kare formdaki on altı motifin yan yana ve üst üste dört tane gelecek şekilde birleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 38

Fotoğraf No	:38
Araştırma Tarihi	: 5.01.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 1999
Ürün Türü	: Başörtüsü
Ürünün Yöredeki adı	: Bebek Örtüsü, Mevlit örtüsü
Ürünün Boyutları	: 100x70cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, çapa iplik, tülbent, makas.
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, zürafa, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Geometrik bezeme
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki örtünün üç kenarına belirli sırada zürafa tekniği uygulanmış, üst sırada kare ilmek tekniğiyle bağlantılı sıralamalı üçgen motifler yerleştirilmiştir.

Fotoğraf No: 39

Fotoğraf No

:39

Araştırma Tarihi

: 05.01.2012

Ürünün Yapım Tarihi

: 1975

Ürün Türü

: Fiskos Örtüsü

Ürünün Boyutları

: 100x100cm

Ürünün Kaynağı

:-

Kullanılan Araç- gereçler

: İğne, pamuk iplik, makas.

Kullanılan Teknikler

: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko, sinek kanadı

Tekniklerin Yöresel İsimleri

:-

Kullanılan Renkler

: Beyaz

Kullanılan Bezeme Konuları

: Geometrik, yazılı ve bitkisel bezeme

Kompozisyon Özellikleri

: Yuvarlak formdaki fiskos örtüsünde kare ilmek, üçgen ilmek, piko ve sinek kanadı teknikleri kullanılarak farklı motifler oluşturulmuştur. “s” biçiminde yazılı motifler, üçgen ve kare şeklinde geometrik motifler, badem biçiminde de bitkisel bezemeler kullanılarak kompozisyon tamamlanmıştır.

Fotoğraf No: 40

Fotoğraf No	:40
Araştırma Tarihi	: 05.01.2012
Ürünün Yapım Tarihi	: 2008
Ürün Türü	: Şemen tabla
Ürünün Boyutları	: 100x70cm
Ürünün Kaynağı	:-
Kullanılan Araç-gereçler	: İğne, Çapa İplik, makas
Kullanılan Teknikler	: Üçgen ilmek, kare ilmek, piko
Tekniklerin Yöresel İsimleri	:-
Kullanılan Renkler	: Beyaz
Kullanılan Bezeme Konuları	: Geometrik ve bitkisel bezeme
Kompozisyon Özellikleri	: Dikdörtgen formdaki şemen tablasının ortasına kare biçiminde bağlantılı sıralamalı motifler yerleştirilmiştir. Motiflerin etrafına kare ilmek, üçgen ilmek ve piko teknikleri bitkisel ve geometrik bezemeleri oluşturulmuştur. Ürünün kenarları karanfil biçiminde atlamalı sıralamalı motiflerle çevrelenmiştir.

BÖLÜM 5

SONUÇ

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar açıklanmıştır.

Yapılan çalışmada Hatay ili Samandağ ilçesinde yapılan oylar incelenerek, teknik özellikleri belirlenmiştir.

Kavramsal çerçevede oya sanatı ile ilgili temel kavramlar, oyanın tarihi gelişimi ve tanımı, Türk kültüründeki yeri ve önemi, oya çeşitleri ve bu çeşitlerden biri olan iğne oyanın temel teknikleri, renk, kompozisyon, bezeme türleri gibi teknik özellikleri araştırılmıştır.

Yörede uygulanmak üzere 20 sorudan oluşan anket hazırlanmış bu anket iğne oyanı yapan 25 bireye uygulanmıştır. Bu anketteki sorular oya yapan bireylerin kişisel özelliklerini, oya yapımında kullanılan teknikler, renkler, bezeme konuları, kompozisyon, oya yapımında kullanılan araç ve gereçler, oyları kolalama ve ütöleme tekniklerini anlamaya yönelik sorulardan oluşmuştur. Buradan elde edilen sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

Yapılan anket sonuçlarına göre oya yapan bireylerin çoğunun evli olduğu görülmüş bu bireylerin büyük bir kısmının da ev hanımı olduğu, bazılarının ise çalışan bayanlardan oluştuğu belirlenmiştir. Yörede oya yapımıyla uğraşan bireylerin en fazla 50 yaş ve üzeri oldukları ve bireylerin genelinde oya yapımını annelerinden öğrendikleri anlaşılmıştır. Oya ile uğraşan bireylerin %48'i oyanı maddi gelir elde etmek amacı ile yaptığını söylemiş ve oya yapımında genelde yapılmış örneklerden model alarak yaptıklarını belirtmişlerdir. Oya ile uğraşan bireylerin, oyalarda genelde bitkisel bezemeden yararlanılarak, düzgün sıralamalı kompozisyon yaptıkları ve oya yapımında çoğunlukla pamuk iplik kullandıkları belirlenmiştir. Oya yapımında kullanılan renkler çoğunlukla beyaz ve krem tonlarından oluşmaktadır. Bunun sebebi yörede bu renklerin satış amaçlı da çeyiz amaçlı da rağbet görmesidir.

Yörede yapılan oyların kenar temizlemeleri oyanın özelliğine göre iplik üzerine tutturularak yapılmıştır. Bireyler oyayı yaptıktan sonra bohça içinde sandıkta sakladıklarını belirterek, oyalarda kolalama yapmadıklarını ve oyların ipliklerini yakarak ya da keserek yok ettiklerini söylemişlerdir.

Hatay ili Samandağ ilçesinde yapılan oylar incelenerek, iğne oyasından oluşan 40 adet ürün seçilmiş bu ürünlerin fotoğrafları çekilerek belgelendirilmiş ve ürünlerden elde edilen sonuçlar bilgi formuna yazılmıştır. Bilgi formundan elde edilen sonuçlara göre, incelenen oyların 21 tanesi 2000-2011 yılları arasında yapılmıştır. Bilgi formlarındaki ürünlerin çoğunlukla objeyi oluşturan ürünler olduğu gözlenmiştir.

Yapılan araştırmada, incelenen oya modelleri içerisinde yöreye özgü teknik isimlerine rastlanmıştır. Bunlar; Salyangoz, badem, zincir, çam ağacı, dolabı, akrep, kurdele, ince pirinç, kediyağı, dağ çiçeği, yıldız, sineklik, düz yelpaze, fare dişi, baklava kalıbı, blengag, kragı, kuruşığı, mığitini, dolabıhut, yonca, vırbak, halleç, hut, değirmen gibi yöresel isimlerdir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara ilişkin öneriler aşağıda sunulmuştur:

El sanatları içerisinde bulunan oya sanatının Türk kültüründeki yeri ve önemini açıklayıcı sergiler, araştırmalar, sempozyumlar ve eğitim seminerleri düzenlenmelidir.

Oya sanatının bir kültür hazinesi olduğu, yaşatılması gerektiği düşüncesiyle makaleler hazırlanmalıdır.

Oya teknikleriyle ve modelleriyle ilgili bilgisayar ortamında çizim programları oluşturulmalı, bu şekilde yöresel tekniklere ve modellere kolay ulaşım sağlanmalıdır.

Oya sanatı içerisinde yer alan iğne oylarıyla ilgili yöresel çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akpınarlı, H.F. (2010, Aralık) “*Anadolu ve Makedonya Türklerinin oyalardaki kültürel etkileşimleri 2. uluslar arası Türk kültürü kurultayı sempozyumu*. Fethiye Belediyesi Yayını, Fethiye.
- Atay, A. (1997). *Orta dereceli kız teknik öğretim örücülük temel ders kitabı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Barışta, H. Ö. (1988). *Türk el sanatları*. Kültür Turizm Bakanlığı: Sevinç.
- Barışta, H. Ö. (1995). (2. Baskı). Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi.
- Baykasoğlu, N. (1986) *Tavşanlı İğne Oyaları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Biol, İ. A. (1997). *Türkiye’de el sanatları geleneği ve çağdaş sanatlar içindeki yeri sempozyumu bildirileri*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Çiftçioğlu, O., & Günel, L. (1968). *Hatay il yillığı*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.
- Doğanay, A.(Ed.). (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Eşberk, (1939). *Türkiye’de köylü el sanatlarının mahiyeti ve ehemmiyeti*. Ankara: Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü.
- Eronç, P. (1984). *Orta dereceli kız teknik okulları giyim süsleme teknikleri*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Gökalp, G. (1991). *Elazığ İğne Oyaları*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Göl Yüksel, S. (1996). *Kırıkkale İğne Oyaları Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kireççi, R. (2001). *Dinler ve tarih hazinesi*. Hatay: Color Ofset.
- Kocabaş, M. (2000). *Kocaeli İlinde Yapılan İğne Oyası Ürünler Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Köklü, H. (2002). *El İşlemeleri*. İstanbul: YA-PA.
- Korkusuz, S. (1992). *Nakış. (4. baskı)*. İstanbul: İstanbul Milli Eğitim.
- Kültür Bakanlığı, (1993). *Türk el sanatları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Markaloğlu, Ş. (1986). *Nallıhan İğne Oyaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mersinlioğlu, M. M. (2007). *Yalova' da Bulunan İğne Oyaları Ürünler Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Milli Eğitim Bakanlığının, resmi web sitesinin 5 Kasım 2014 tarihli http://www.Hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/alanprogramlari/el_sanatları/beceri/iğne_oyası.html.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Notoku resmi web sitesinin 1 Haziran 2015 tarihinde <http://www.notoku.com/betimsel-yontemler/> sayfasından erişilmiştir.
- Onuk, T. (1998). *İçel el sanatları*. Ankara: Hagem.
- Onuk, T. (2005). Osmanlı'dan günümüze oylar. *Atatürk Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını*,331(10), 3-17.
- Öğüt, G. (1973). *Oyacılık sanatı ve Kütahya oyları*. Ankara: Milli Eğitim.
- Özcan, T. F. (1994).*Türk Nakışları Öğretim Yaprakları*. Ankara: Önder.
- Özcan, T. F. (1997). *Nallıhan Yöresinde İğne Oyacılığı*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Özbağı, T. (1997). *Türkiye'de el sanatları geleneği ve çağdaş sanatlar içindeki yeri*. Emirdağı ve birkaç çevre köyünden derlenen bazı oylar ve bu oyalardan çağdaş tasarımlar sempozyum bildirileri. Kültür Bakanlığı. Ankara.
- Özbel, K. (1945). *Oya ve oya çeşitleri*. Ankara: CHP Halkevleri Bürosu.
- Samandağ Kaymakamlığı, resmi web sitesinin 12 Kasım 2014 tarihinde http://www.samandag.gov.tr/default_B0.aspx?content=181 sayfasından erişilmiştir.
- Saraç, Y.S., & Çakar, A.(2000). *2000 yılında Hatay*. Hatay: Danajans.

Tansuğ, S. (1978). Çiçeklerin dili. *Sanat Dünyamız Dergisi*, 14, 2-9.

Tekiş, Ő. (1964). *Hayat aile ansiklopedisi*. İstanbul: Hayat.

T.C. Hatay Valiliđi, resmi web sitesinin 3 Aralık 2014 tarihindeki <http://www.hatay.gov.tr/ierikDetay.aspx?IerikId=437> sayfasından erişilmiştir.

Vanlı, Y.A. (2008) *Balıkesir İli Gnen İlçesi İğne Oyaları Ve Halk Eğitimi Merkezinin İğne Oyacılığına Katkısı*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

. Anket Formu Örneği

1. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2. Oya yapan bireylerin yas durumları

a) 15-25

b) 26-30

c) 31-40

d) 41-50

e) 50 ve üzeri

3. Medeni durumunuz?

Evli Bekâr

4. Öğrenim durumunuz?

a) Okur-yazar değil

b) Okur-yazar

c) İlkokul

d) Ortaokul

e) Lise

f) Üniversite

5. Uğraşı alanınız nedir?

- a) Ev hanımı
- b) Kamu personeli
- c) Öğrenci
- c) Serbest meslek

6. Oya yapmayı nereden öğrendiniz?

- a) Annemden
- b) Komsularımdan
- c) Özel kurslardan
- d) Okuldan
- e) Başka

7. Oya yapmadaki amacınız nedir?

- a) Bos zamanlarımı değerlendirmek için
- b) Maddi gelir elde etmek için
- c) Çeyiz için
- d) Hediye için
- e) Başka

8. Oya modellerini nereden elde ediyorsunuz?

- a) Daha önceden yapılan modellerden yararlanıyorum
 - _ Yapılan modellerden
 - _ Dergilerden
- b) Modelleri kendim üretiyorum
 - _ Doğadan model alıp yapıyorum
 - _ Kendim çiziyorum

9. Oyaların kullanım alanları nerelerdir?

- a) Vitrin takımı b) Masa Örtüsü c) Sehpa örtüsü d) Şömen tabla
e) Mevlit örtüsü f) Yazma kenarı f) Başka

10. İğne oyası yapımında kullandığınız renkler nelerdir?

- a) Ana renkler (kırmızı, sarı, mavi)
b) Ara renkler (yeşil, turuncu, mor)
c) Sıcak renkler (kırmızı, turuncu, sarı)
d) Soğuk renkler (mavi, mor, yeşil)
e) Beyaz ve krem tonları
f) Siyah

11. Oya yapımında kullandığınız iğne teknikleri nelerdir?

- * Zürafa * Kare ilmek * Üçgen ilmek
* Piko tekniği * Sinek kanadı * Gözeme tekniği

12. Oya yapımında kullandığınız bezeme türleri hangileridir?

- a) Bitkisel bezemeler
b) Geometrik bezemeler
c) Nesneli bezemeler
d) Figüratif bezemeler
e) Yazılı bezemeler

13. Oya yapımında kullanılan kompozisyon özellikleri nelerdir?

- a) Düzgün sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyonlar

- b) Atlamalı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyonlar
- c) Bağlantılı sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyonlar
- d) Geçmeli sıralamalarla düzenlenmiş kompozisyonlar
- e) Bir merkeze doğru yönlendirerek yapılan kompozisyonlar

14. Oyanın zemine tutturulmasını nasıl yapıyorsunuz?

- a) Şerit üzerine
- b) Kurdele üzerine
- c) Ürün üzerine
- d) İplik üzerine
- e) Zincir üzerine

15. Oyalarınızı nasıl saklıyorsunuz?

- a) Kâğıda sararak
- b) Poşetleyerek
- c) Naftalinleyerek
- d) Bohçalayarak
- e) Başka

16. Oyalarda kola kullanıyor musunuz?

() Evet () Hayır

17. Cevabınız evet ise hangi kolalama tekniğini kullanıyorsunuz?

- a) Seker kolası
- b) Jelâtin kolası
- c) Nişasta kolası

d) Kumaş kolası

e) Yumurta akı

f) Başka

18. Oyalarda kullanılan iplik türlerine göre, oyanın temizliğini nasıl yapıyorsunuz?

a) Keserek

b) Yakarak

c) Oyanın içinden geçirerek